ARJEN TIEDON VÄLITTYMINEN PÄIVÄKODISTA VANHEMMILLE

Neeta Murtomäki

Varhaiskasvatustieteen kandidaatintutkielma
Kevätlukukausi 2019
Kasvatustieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Murtomäki, Neeta. 2019. Arjen tiedon välittyminen päiväkodista vanhemmille. Varhaiskasvatustieteen kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. 35 sivua.

Tässä tutkimuksessa tutkittiin vanhempien osallisuuden toteutumista päiväkodin arkisissa tiedonsiirron tilanteissa. Vanhempien osallisuus on nostettu tärkeään asemaan varhaiskasvatuslaissa ja muissa varhaiskasvatusta ohjaavissa dokumenteissa. Kuitenkin päiväkodin arjessa vanhempien kohtaamisessa ilmenee haasteita. Tutkimuksen tarkoituksena oli pureutua vanhempien omaan kokemukseen päivittäisen tiedonsiirron riittävyydestä ja vertailla sitä ammattilaisten käsitykseen välitetyn tiedon riittävyydestä. Tutkimus toteutettiin keväällä 2019 kvantitatiivisena kyselylomaketutkimuksena. Molemmille vastaajaryhmille (päiväkodin ammattilaiset ja päiväkotilasten vanhemmat) luotiin omat, keskenään vertailukelpoiset kyselylomakkeet. Tulosten mukaan vanhempien ja ammattilaisten käsitys tiedonsiirron riittävyydestä erosi toisistaan tilastollisesti merkittävästi. Vanhempien ikä tai koulutustausta ei vaikuttanut heidän kokemukseensa tiedon riittävyydestä. Tutkimus antaa viitteitä siitä, että vanhempien osallisuus ei toteudu päiväkodin arkisissa tiedonsiirron tilanteissa täydellisesti. Huomionarvoista on se, että ammattilaisilla ja vanhemmilla on ristiriitaiset käsitykset tiedonsiirron riittävyydestä. Vanhempien osallisuuden kokemusta voi tulevaisuudessa parantaa esimerkiksi resursoimalla aiempaa enemmän päivittäisiin arjen kohtaamisen tilanteisiin.

Asiasanat: vanhempien osallisuus, tiedonsiirto, päivittäiset keskustelutilanteet, haku- ja tuontitilanteet, varhaiskasvatus

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ
SISÄLTÖ

1 JOHDANTO ... 4

2 VANHEMPIEN OSALLISUUS PÄIVÄKODISSA ... 5

2.1 Vanhempien osallisuus ja kasvatuskumppanuus käsitteinä ... 5
2.2 Toimiva kasvatusyhteistyö on lasten oikeus ... 7
2.3 Vanhemman osallisuuden mahdollistaminen on varhaiskasvatuksen velvollisuus ... 9
2.4 Osallistava varhaiskasvatus on osa hyvinvoivaa yhteiskuntaa ... 12
2.5 Vanhempien kokemuksia osallisuudesta ... 13

3 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET ... 15

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN ... 16

4.1 Kvantitatiivinen tutkimus ja kyselylomaketutkimus ... 16
4.2 Tutkimuskohde ja lähestymistapa ... 17
4.2.1 Aineistonkeruu ... 17
4.2.2 Osallistujat ... 18
4.3 Aineiston analyysi ... 20
4.4 Eettiset ratkaisut ... 21

5 TULOKSET ... 24

5.1 Toteutuuko vanhempien osallisuus päiväkodin arkisissa tiedon siirtämisen tilanteissa? ... 24
5.1.1 Vanhempien kokemus päiväkodista heille siirretyn tiedon riittävyydestä ... 24
5.1.2 Taustamuuttujien vaikutus vanhemman kokemukseen siirretyn tiedon riittävyydestä ... 25
5.2 Ammattilaisten käsitys siirretyn tiedon riittävyydestä ... 25
5.2.1 Ammattilaisten käsitys siirretyn tiedon riittävyydestä ... 25
5.2.2 Taustamuuttujien vaikutus ammattilaisten käsitykseen välitetyn tiedon riittävyydestä ... 26

5.3 Kohtaako vanhempien ja ammattilaisten näkemykset siirretyn tiedon riittävyydestä? ... 26

6 POHDINTA ... 28

6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset ... 28

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet ... 29

6.3 Vanhempien osallisuudessa riittää tutkittavaa ... 33

LÄHTEET ... 36

LIITTEET ... 40

1 JOHDANTO

Tässä tutkimuksessa tutkin päiväkoti-ikäisten lasten vanhempien sekä päiväkodin ammattilaisten käsityksiä vanhemmille välitetyn päivittäisen tiedon riittävyydestä. Tutkin sitä, kohtaako vanhempien ja ammattilaisten käsitys välitetyn tiedon riittävyydestä toisiaan vai käsittävätkö ammattilaiset vanhempien osallisuuden tilan todellisuutta parempana tai huonompana. Lisäksi tutkin sitä, vaikuttaako vanhempien tai ammattilaisten taustatekijät heidän käsityksiinsä siirretyn tiedon riittävyydestä. Osallisuuden luonteen vuoksi on tärkeää kysyä vanhemmalta hänen kokemustaan osallisuuden tilasta ja mahdollisuuksista vaikuttaa saamansa tiedon määrään ja laatuun. Vanhemman osallisuuden voidaan ajatella toteutuneen vain, jos vanhempi kokee sen toteutuneen. Käsitysten yhteneväiyyksien lisäksi tutkin vanhempien iän ja koulutustaustan vaikutusta kokemukseen osallisuudesta analysoiden, toteutuuko korkeakoulutettujen tai iältään vanhempien huoltajien tai vanhempien osallisuus vertaisiaan paremmin. Lisäksi haluan tutkia sitä, vaikuttaako ammattilaisen ammattiryhmä tai koulutustausta siihen, kuinka hyvin hän kokee vanhemman osallisuuden toteutuvan ja vaikuttaako ammattilaisen ammattiryhmä tai koulutustausta käsitykseen vanhemman osallisuuden toteutumisen tilasta.

Aiemman tutkimuksen perusteella tiedetään, että vanhemmat ovat keskimäärin olleet hyvin tyytyväisiä päiväkotien toimintaan (Poikonen & Lehtipää 2009, 87). Vaikka suuri osa vanhemmista on tyytyväisiä päiväkodin tarjoamiin osallistumisen mahdollisuuksiin ei osallisuus kaikkien vanhempien kohdalla toteudu täysin sellaisena kuin vanhemmat toivovat (Poikonen & Lehtipää 2009, 75-80). Kasvatuskumppanuutta ja vanhempien osallisuutta päiväkodin arkisen tiedonsiirron näkökulmasta tarkastellessa sekä vanhemmat että ammattilaiset korostavat arkisten kohtaamisten merkitystä. Arkisissa kohtaamisissa siirretään tietoa, tuetaan vanhemmuutta, sekä rakennetaan luottamusta aidon ja avoimen kasvatuskumppanuuden pohjaksi (OPH 2018). Vaikka päivittäisten kohtaamisten merkitys korostuu sekä vanhempien että

ammattilaisten maininnoissa, on arjessa tehtävää tiedonsiirtoa ja sen riittävyyttä tutkittu yllättävän vähän. Esimerkiksi lapsen henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluiden (vasu-keskusteluiden) dynamiikkaa on tutkittu paljon, mutta arkisen tiedonsiirron tilanteiden tutkiminen jäänyt vähäiseksi (Karila 2011, 78). Tämä tutkimus pureutuu tähän vähemmän tutkittuun vanhempien osallisuuden osa-alueeseen tarkastellen vanhempien kokemusta heille päiväkodista välittyvän arkisen tiedon riittävyydestä. Onko arkiseen tiedonsiirtoon panostettu tarpeeksi varhaiskasvatuksen arjessa?

2 VANHEMPIEN OSALLISUUS PÄIVÄKODISSA

2.1 Vanhempien osallisuus ja kasvatuskumppanuus käsitteinä

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan arjen tiedon välittymistä päiväkodista vanhemmille. Se, kokeeko vanhempi saavansa päiväkodista arjessa riittävästi tietoa lapsensa varhaiskasvatuspäivästä, on yksi osa-alue vanhemman osallisuudesta. Vanhemman osallisuuden tukeminen on määritelty varhaiskasvatuslaissa yhdeksi varhaiskasvatuksen tehtäväksi (Varhaiskasvatuslaki 540/2018). Vanhemman osallisuuden käsite liitetään usein osaksi kasvatuskumppanuutta, yhdeksi kasvatuskumppanuuden osatekijäksi. Ymmärtääksemme mitä on vanhemman osallisuus, on syytä avata myös kasvatuskumppanuuden käsitettä.

Aiemmin kasvatuskumppanuus oli vanhempien osallisuutta useammin käytössä oleva termi. Kaskelan ja Kekkosen (2006, 17-31) mukaan kasvatuskumppanuus tarkoittaa henkilöstön ja vanhempien tietoista sitoutumista ja toimimista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuus ymmärretään ammattilaisen ja vanhemman tasa-arvoiseksi vuorovaikutukseksi, jossa ammattikasvattajan ja vanhemman samanarvoiset, mutta erisisältöiset tiedot ja havainnot lapsesta yhdistyvät lapsen

hyvinvointia kannattelevalla tavalla (Kekkonen 2006, 17). Vanhempien osallisuus nähdään perinteisesti vain yhtenä osatekijänä kasvatuskumppanuudessa (Poikonen & Lehtipää 2009, 73). Vuoden 2005 (31-33) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa vanhempien osallisuus on nostettu isosti esille jo otsikkotasolla, mutta uudistetussa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) vanhempien osallisuudesta ei puhuta yhtä suorin sanankääntein. Tämä onkin yllättävää, sillä alan kirjallisuus nostaa vanhempien osallisuuden toteutumisen yhä uudestaan arvoon arvaamattomaan (Poikonen & Lehtipää 2009, 87; Rönkä yms. 2009, 289-291).

Kaskelan ja Kekkosen (2006) mukaan osallisuus tarkoittaa yhtäältä konkreettista osallistumista ja toimintaa lapsen varhaiskasvatuksen arjessa, toisaalta vanhemman omaa kokemusta siitä, että vanhempi todella on osa lapsen varhaiskasvatusta, ajatuksineen, toiveineen ja mielipiteineen (Kaskela & Kekkonen 2006, 17-31). Varhaiskasvatuksen suunnitelmien perusteissa määritellään osallisuus *sensitiiviseksi kohtaamiseksi ja myönteiseksi kokemukseksi kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta*. Osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin on tapa vahvistaa niin lasten kuin vanhempienkin osallisuutta. (OPH, 2018, 30.) 2018 uudistuneessa varhaiskasvatuslaissa vanhempien osallisuutta korostetaan aiempaa enemmän (540/2018 § 3, § 20). Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on toimia yhteistyössä vanhempien/huoltajien kanssa lapsen parhaaksi, sekä tukea vanhempia/huoltajia kasvatustyössä (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 3§, 20§.) Voidaankin siis tulkita, että uudistetussa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) vanhempien osallisuus on upotettuna toimintakulttuurin arvoihin ja se on läpileikkaava osa koko Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, ei ainoastaan otsikoissa, vaan jokaisessa asiakirjan lauseessa (OPH 2018 ks. Hart 1992, 8; Shier 2001, 111).

2.2 Toimiva kasvatusyhteistyö on lasten oikeus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH 2018) määritellyn vanhempien ja ammattilaisten välisen yhteistyön tarkoituksena on luoda lapsen elämästä lapsen kannalta mielekäs kokonaisuus. Tavoitteena on tuoda lasten elämään jatkuvuutta ja turvallisuutta. Yhteistyön tavoitteena on vanhempien ja ammattilaisten yhteinen sitoutuminen hyvinvointia arvostavan kehityksen ja oppimisen edistäminen. Varhaiskasvatuksen tavoitteita sovittaessa avoin, luottamuksellinen ja tasavertainen kohtaaminen on tärkeää. Myös arvostava vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus korostuvat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. (OPH 2018 18; 33-34.)

Lapsen kasvun ja kehityksen kannalta leikki on merkittävässä osassa. Leikin jatkuvuutta tuetaan keskustelemalla leikkiin liittyvistä havainnoista vanhempien kanssa. Pedagoginen dokumentointi mahdollistaa lasten ja vanhempien osallistumisen toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen. (OPH 2018 39; 37.)

Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön tulee olla 1) päivittäistä, 2) vahvuuksia painottavaa, 3) turvallisuutta luovaa, 4) luottamusta rakentavaa, 5) asiantuntijuutta jakavaa, 6) vanhempia osallistavaa sekä 7) saavuttavaa (monet eri viestintästrategiat käytössä).

1) Päivittäistä: Lasten päivittäiset tapahtumat ja kokemukset jaetaan vanhempien kanssa. Toiminnasta ja toiminnan tavoitteista tulee kertoa vanhemmille, jotta vanhemmilla on mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen luontevana osana yhdessä ammattilaisten ja lasten kanssa. Päivittäisellä tiedonsiirrolla luodaan lapsen elämästä mielekäs kokonaisuus, joka tarjoaa jatkuvuutta ja turvaa. (OPH 2018 34.)
2) Vahvuuksia painottavaa: Vanhemmalla on oikeus kuulla lapsensa vahvuuksista. Kannustavat ja lapsen kehitystä ja oppimista myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. (OPH 2018 34.)
3) Turvallisuutta luovaa: Yhteistyön tavoitteena on luoda lapselle turvallinen kasvuympäristö. Huoltajan ja henkilöstön havainnot ja

keskustelut lapsen päivästä luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle.

4) Luottamusta rakentavaa: Luottamuksellinen ja luonteva yhteistyö luo pohjaa yhteistyölle myös haastavissa tilanteissa, esimerkiksi huolen herätessä lapsen hyvinvoinnista. Erityisesti vanhemman kanssa tehtävä yhteistyö korostuu, kun lapsella on tuen tarvetta. (OPH 2018 34; 97.) Perhe on lapsen paras asiantuntija, ammattilainen on lapsuuden asiantuntija.
5) Vanhempia osallistavaa: Ammattilaisen tehtävä on olla aktiivinen ja mahdollistaa vanhempien osallisuus. Jos vanhemmat eivät koe osallisuutensa toteutuvan, on ammattilaisen tehtävä kyetä tarjoamaan yhä saavutettavampia osallisuuden muotoja. Pedagoginen dokumentointi on yksi tapa mahdollistaa vanhempien osallisuus. Se mahdollistaa osallistumisen toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen. (OPH 2018, 37.)
6) Saavutettavaa: Tieto- ja viestintäteknologiaa kuuluu hyödyntää vanhempien kanssa tehdyssä yhteistyössä tarvittaessa. Näin mahdollistetaan erilaisten vanhempien ja perheiden osallisuutta erilaisilla vuorovaikutuksen muodoilla. (OPH 2018, 33-34; Varhaiskasvatuslaki 540/2018 20 §.)

Toimiva kasvatusyhteistyö ja aito vanhemman osallisuus ovat niin lapsen, perheen kuin vanhemmankin etu ja oikeus. Tämän lisäksi on etenkin lasten, mutta koko varhaiskasvatusyhteisön edun mukaista hyödyntää vanhempien moninaista osaamista ja asiantuntijuutta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) vanhemman rooli näyttäytyy osaltaan myös varhaiskasvatusyhteisön rikastajana. Vanhempien kulttuurista monimuotoisuutta ja osaamista ohjataan hyödyntämään varhaiskasvatuksen monipuolista kieliympäristöä luodessa, kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta näkyväksi tehdessä, sekä lasten omaan kulttuuriperintöön tutustuessa. Vanhempien kanssa tehtävällä yhteistyöllä voidaan innostaa lapsia liikkumaan myös vapaa-ajallaan monipuolisesti ja erilaisissa ulko- ja sisätiloissa.

(OPH 2018, 40; 41; 45; 48.) Katsomuskasvatusta tulee tehdä jokaisen perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuunnellen ja kunnioittaen (OPH 2018, 42).

Omassa opinnäytetyössään Valli (2014) on summannut toimivan arkisen tiedonsiirron hyötyjä. Panostamalla päivittäisiin keskusteluihin tuonti- ja hakutilanteissa henkilökunta voisi merkittävästi lisätä ja vahvistaa vanhempien osallisuuden kokemusta. Henkilökunnalla on vastuu kasvatuskumppanuuden toteutumisen mahdollistamisessa ja henkilökunnan vuorovaikutustaitojen ylläpitäminen ja puuttuvien taitojen lisääminen parantavat merkittävällä tavalla vuorovaikutusta. Kasvokkain tapahtuvan viestinnän lisäksi on panostettava myös sähköiseen viestintään, sillä perheiden tilanteet ovat erilaisia, eläviä ja muuttuvia. (Valli 2014, 47.)

2.3 Vanhemman osallisuuden mahdollistaminen on varhaiskasvatuksen velvollisuus

Varhaiskasvatuksen suunnitelmien perusteissa (2018) ja Varhaiskasvatuslaissa (01.09.2018/540) määritellään valtion asettamat vähimmäisvaatimukset vanhempien kanssa tehtävälle yhteistyölle. Vastuu vanhempien osallisuuden toteutumisesta ja suunnitelmallisesta järjestämisestä on varhaiskasvatuksen järjestäjillä. Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on tärkeä merkitys varhaiskasvatuksessa (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 3 § 1 momentti 10 kohta). Kasvatustyöhön liittyvistä arvoista, tavoitteista ja vastuista keskustellaan sekä henkilöstön kesken, että huoltajien kanssa. Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Yhteistyö on vuorovaikutteista ja edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. Perheiden ja vanhempien moninaisuus täytyy huomioida vanhempien osallisuutta mahdollistaessa. (OPH 2018, 33-34; Varhaiskasvatuslaki 540/2018 20 §.)

Yhteistyön merkitys korostuu etenkin, kun lapsen elämässä tapahtuu jotain mullistavaa, ja siksi erityisiä resursseja on kohdistettava varhaiskasvatuksessa siirtymävaiheisiin (päivähoidon aloitus, siirtymät vakan sisällä esim. ryhmästä toiseen). (OPH 2018, 33-34.)

Vanhempien osallisuuden mahdollistaminen vaatii ammattitaitoista ja koulutettua varhaiskasvatuksen henkilöstöä. Opetushallituksen julkaisemassa selvityksessä Karila, Kosonen ja Järvenkallas (2017) toteavatkin, että työntekijöiden erityisosaamisen hyödyntäminen on varhaiskasvatuksessa ollut perinteisesti haastavaa. Eri koulutustaustoista tulevilla ammattilaisilla on erilaiset osaamisalueet. Erilaisten osaamisalueiden tunnistaminen ja hyödyntäminen ovat osa oppivan ja kehittyvän varhaiskasvatusyhteisön toimintaa. (Karila, Kosonen & Järvenkallas 2017, 76).

Vanhempien osallisuuden toteutumisen mahdollistumisessa varhaiskasvatuksessa johtajalla on merkittävä rooli. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH 2018, 29) eritellään johtajan roolia toisia arvostavan, koko yhteisöä osallistavan ja luottamusta rakentavan vuorovaikutuksen toimintakulttuurin kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Johtaja kehittää työyhteisöä kehittymään oppivaksi yhteisöksi, jossa osaamista jaetaan. Johtaja edistää osallistavaa toimintakulttuuria luomalla rakenteita ammatilliseen keskusteluun. Lisäksi johtaja rohkaisee työyhteisöä säännöllisesti kehittämään ja innovoimaan yhteistä toimintakulttuuria. Laadukkaan varhaiskasvatuksen johtamisen päämääränä on, että yhteinen toiminta-ajatus ja toiminnan tavoitteet näkyvät päiväkodin käytännöissä. Toisaalta aivan yhtä tärkeää on, että päiväkodin merkitys, tavoitteet ja toiminta-ajatus välittyvät myös lautakuntatasolle, eli sinne missä päätökset syntyvät. On osaltaan johtajan tehtävä pitää yllä ajatusta siitä, että lapset ja vanhemmat ovat luonnollisena osana mukana toimintakulttuurin kehittämisessä ja arvioinnissa. (OPH 2018, 29.)

Johtajien tehtävä on olla asiakkaiden edun ajajia johdon korkeimmilla tasoilla, kuten lautakunnissa. Johtajuuden tulisi olla yhteisten keskusteluiden pohjalta luotua mahdollisuuksien luomista, tiedonkulkuväylä varhaiskasvatuksen kentältä lautakuntatasolle asti. Hujala,

Heikka ja Halttunen (2011) toteavatkin, että varhaiskasvatuksen johtajuuden tärkeä tehtävä on toimia lasten ja lapsiperheiden puolestapuhujana. Ongelmia varhaiskasvatuksen resursoinnissa syntyy, jos varhaiskasvatus määrittyy johdon korkeimmilla portailla liiaksi päivähoidolliseksi ja tehdyt päätökset ovat ristiriitaisia pedagogisen kehittämisen tarpeiden kanssa. (Hujala, Heikka & Halttunen 2011, 300.)

Osallisuuden tukemisen tulee olla osa toimintakulttuuria. Osallisuuden tukeminen on yhteistyötä, joka mahdollistuu vain, jos varhaiskasvatusyhteisön koko toimintakulttuuri tähtää kaikkien vanhempien osallistamiseen. Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri on laadukkaan varhaiskasvatuksen ytimessä, sillä tiedot, taidot, arvot ja sosiaaliset käytännöt välittyvät kasvatuksen kautta (Nummenmaa 2006, 19-20). Karila & Nummenmaa (2006, 34-35) avaavat päiväkodin yhteisöllisen toimintakulttuurin merkitystä. Päiväkodin toimintakulttuuri muodostuu kasvatukseen liittyvistä arvoista, ajattelutavoista, kasvatuskäsityksistä ja kasvatuskäytännöistä. Toimintakulttuuri muotoutuu arkisissa teoissa: päätöksissä, toimintamalleissa ja reflektoinnissa. Päiväkodin toimintakulttuurin merkitys korostuu kasvatuskumppanuuden mahdollistajana tai estäjänä. (Karila & Nummenmaa 2006, 34-35.) Päiväkoti on yhteisö, jonka toimintakulttuuri luo pohjan vanhempien ja ammattilaisten välisille kohtaamisille ja ohjaa kasvatusvuorovaikutusta.

Korhonen (2006, 52) korostaa, että jokainen yksilö - niin vanhempi kuin ammattilainenkin – on vuorovaikutustilanteessa oman henkilöhistoriansa omaava oman sukupolvensa edustaja. Vuorovaikutustilanteessa kohtaa näiden yksilöiden kokemukset, arvot, asenteet, sekä sosialisaation kautta omaksutut hyväksi koetut toimintatavat. Jokaisella kasvattajalla on oma kokemuksensa kasvatetuksi tulemisesta, sekä omat näkemyksensä kasvatuksesta ja kasvatuskulttuurista. (Korhonen 2006, 52-53.) Vanhemmissa on edustettuna ajattelutavoiltaan varhaiskasvattajia laajempi joukko erilaisia ihmisiä. Varhaiskasvatuksen ammattilaisille on ominaista keskiluokkainen, perhekeskeinen ja turvallisuushakuinen ajattelutapa. (Karila 2006, 95.)

Vaikka henkilökunnan tehtävä on tarjota vanhemmille mahdollisuus osallisuuteen ja vaikuttamiseen, on kuitenkin muistettava, että viime kädessä vanhemman osallisuuden määrittelee vanhempi itse: vanhempi saa itse määritellä osallisuutensa tason (Jokitalo & Kotti 2016, 42). Osallisuus toteutuu silloin, kun vanhempi kokee sen toteutuvan.

2.4 Osallistava varhaiskasvatus on osa hyvinvoivaa yhteiskuntaa

Varhaiskasvatus on yhteiskunnalta tärkeä satsaus hyvinvointivaltion tulevaisuuteen. Se tukee lapsiperheiden hyvinvointia ja kasvattaa lapsista osallisia kansalaisia (Poikonen & Lehtipää 2009, 87; OPH 2018). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) arvoperustassa todetaankin varhaiskasvatuksen edistävän suomalaisia demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja moninaisuutta (OPH 2018, 18-19). Varhaiskasvatuksessa pyritään rakentavaan ja yhdenvertaiseen vuorovaikutukseen perustuvaan toimintaan. Kun häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan yhdessä vanhempien ja lasten kanssa, opetellaan samalla yhdessä koko yhteisön kanssa toimimaan myös laajemmin yhteiskunnassa rakentavalla tavalla. Varhaiskasvatuksessa pidetään huolta koko yhteisön hyvinvoinnista ja turvallisuudesta niin fyysisellä, psyykkiseltä kuin sosiaalisellakin tasolla (OPH 2018, 31).

Jotta varhaiskasvatus voidaan järjestää parhaalla mahdollisella tavalla, on kuntatasolla huolehdittava siitä, että paikallisilla päättäjillä, huoltajilla sekä varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on ajankohtaista tietoa varhaiskasvatuksen toteutumisesta ja sen laadusta. Lapsille ja vanhemmille on järjestettävä mahdollisuus säännöllisesti osallistua varhaiskasvatuksen arviointiin. (OPH 2018, 9; Varhaiskasvatuslaki 540/2018 20 §.) Kuntatasolla päätetään esimerkiksi varhaiskasvatukseen satsatuista resursseista.

Kuntatasolla varhaiskasvatuksen järjestäjällä on velvollisuus huolehtia siitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstölle, huoltajille sekä lapsille annetaan mahdollisuus osallistua paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ja

kehittämiseen (OPH 2018, 61; Varhaiskasvatuslaki 540/2018 20 §.) Lisäksi kunnan on järjestettävä varhaiskasvatukseen oikeutetun lapsen vanhemmille neuvontaa ja ohjausta heidän käytettävissään olevista varhaiskasvatuspalveluista (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 16 §).

Laadukas varhaiskasvatus ja varhaiskasvatuksessa toteutettava kasvatusyhteistyö tukee pikkulapsiperheiden arkea. Panostamalla kasvatuskumppanuuden ja vanhempien osallisuuden toteutumiseen tuetaan koko perheen hyvinvointia. Pikkulapsiperheiden arjen palettia tutkittaessa Röngän ym. (2009,291) selvitettiin, miten lapsiperhearkea voisi tukea. Tutkimuksessa päiväkodin ja kodin väliseen yhteistyön kehittämiseksi nostettiin päivittäisten keskusteluiden ja tiedonkulun parantaminen lisäämällä niille aikaa, sekä perheiden muuttuvan arjen huomioinen päivähoidon toiminnassa. Muut tutkimukset ovat myös korostaneet kohtaamistilanteisiin käytetyn ajan tärkeyttä sekä vanhempien että ammattilaisten näkökulmasta (Savolainen 2018, 29; Jokitalo & Kotti 2016, 40-41; Koivunen 2009, 158 – 159). Satsaamalla kuntatasolla varhaiskasvatuksen arkiseen tiedonsiirtoon voidaan vaikuttaa kunnassa asuvien perheiden hyvinvointiin.

2.5 Vanhempien kokemuksia osallisuudesta

Vanhempien osallisuutta on tutkittu paljon varhaiskasvatussuunnitelmien näkökulmasta, mutta arkisen tiedonsiirron saralta tutkimusta on vähemmän. Aiempien tutkimusten mukaan vanhemmat ovat enimmäkseen tyytyväisiä osallisuutensa toteutumiseen, mutta järjestelmällisesti osa vanhemmista kertoo tyytymättömyydestään tai kaipaa kehittämistyötä osallisuuden parantamiseksi. Tyypillisesti vanhemmat ovat tutkimusten mukaan tyytyväisiä päiväkoteihin ja kiitollisia päiväkotien tarjoamasta tuesta lapsiperheiden arjessa (Poikonen & Lehtipää, 87). Vanhemmat ovat halukkaita yhteistyöhön päiväkodin kanssa ja pitävät yhteistyötä arvokkaana. Paletti-tutkimuksessa (Poikonen & Lehtipää 2009, 77-79) 47,9 % vanhemmista oli tyytyväisiä päiväkodin henkilöstön kanssa tehtävään yhteistyöhön ja 46,6 % oli tyytyväisiä arjen käytäntöihin, kuten

jokapäiväisiin keskusteluihin ja tiedonkulkuun. Kuitenkin 26,2 % vanhemmista mainitsi, että arjen ja yhteistyön käytännöissä oli puutetta erityisesti okapäiväisten keskusteluiden ja tiedonkulun puutteen takia (Poikonen & Lehtipää 2009, 77-79.) Savolaisen opinnäytetyö-tutkimuksen 47 % vanhemmista oli tyytyväisiä nykyiseen kasvatusyhteistyöhön, mutta vanhemmista 26 % kaipasi enemmän tietoa lapsensa päivästä (Savolainen 2018, 25). Kaikkein merkittävämpänä tekijänä osallisuuden toteutumisessa vanhemmat pitävät päivittäisiä keskusteluja tuonti- ja hakutilanteissa. (Poikonen & Lehtipää 2009, 77-79; Valli 2014, 47.) Aiempien tutkimusten mukaan sekä vanhemmat että päiväkodin ammattilaiset ovat nostaneet päivittäiset keskustelut lapsen asioista merkittävimmäksi tavaksi osallistua päiväkodin kanssa tehtävään kasvatusyhteistyöhön. (Savolainen 2018, 25; Valli 2014, 47; Poikonen & Lehtipää 2009, 77-79.)

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan vanhempien kokemuksia osallisuudesta päivittäisten keskustelujen, eli päiväkodin arkisten tiedonsiirron tilanteiden suhteen. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, vaikuttaako vanhemman koulutustausta tai ikä vanhemman kokemukseen oman osallisuutensa toteutumisesta. Aiempien tutkimusten mukaan päiväkoti-ikäisten lasten vanhempien osallisuuden kokemukseen koulutustaustalla ei ole ollut vaikutusta (Poikonen & Lehtipää 2009, 84). Perhemuodon on todettu vaikuttavan vanhemman tyytyväisyyteen oman osallisuutensa toteutumisesta osittain: uusperheiden isät ovat jonkin verran muita isiä tyytymättömämpiä varhaiskasvatuksen ammattilaiselta saamaansa vanhemmuuden tukemiseen. Myös yksinhuoltajaperheiden äidit olivat jonkin verran muita äitejä tyytymättömämpiä varhaiskasvatushenkilöstön toimintaan. (Poikonen & Lehtipää 2009, 84-87). Äitien iän on todettu vaikuttavan jonkin verran äidin tyytyväisyyteen varhaiskasvatuksen suhteen. Äidin iän myötä tyytyväisyys myös varhaiskasvatuksen toimintaan on lisääntynyt (Poikonen & Lehtipää 2009, 84), joskin kansainvälinen tutkimus on osoittanut päinvastaista kehityskulkua: äitien tyytyväisyys varhaiskasvatukseen on ollut vähäisempää vanhemmilla vastaajilla (Summers 2005, 54). Lapsen iällä, lasten lukumäärällä tai lapsen

päiväkotihistorialla ei ole todettu yhteyttä vanhemman tyytyväisyyteen päiväkodin toiminnasta kasvatuskumppanuuden suhteen (Poikonen & Lehtipää 2009, 84-87). Vanhemman työolosuhteet kuitenkin vaikuttavat vanhempien tyytyväisyyteen päiväkodin kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Ne vanhemmat, jotka kokivat työelämän aikataulujen sekä lasten hoitoaikataulujen yhteensovittamisen haastavana, olivat myös keskimäärin tyytymättömämpiä päivähoidon kanssa tehtävään yhteistyöhön. (Poikonen & Lehtipää 2009, 84-87). Aiempien tutkimusten perusteella vanhemman ikä saattaa vaikuttaa vanhemman tyytyväisyyteen oman osallisuutensa toteutumisen suhteen, mutta koulutustausta ei.

3 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuskohteena tässä tutkimuksessa ovat päiväkotilasten vanhempien sekä päiväkodin ammattikasvattajien käsitykset päivittäisen tiedon siirtymisestä päiväkodissa Tutkimuksen tavoitteena on selvittää vanhempien osallisuuden toteutumista päiväkodin arjessa keskittyen nimenomaan arjen päivittäisiin tiedonvaihdon tilanteisiin. Vanhempien osallisuuden nähdään toteutuvan, mikäli vanhempi kokee tiedonsiirron riittäväksi. Lisäksi tavoitteena on tutkia sitä, mikä käsitys ammattilaisilla on vanhempien osallisuuden toteutumisesta ja eroavatko vanhempien ja ammattilaisten käsitykset toisistaan.
Tutkimus vastaa seuraaviin kysymyksiin:

1. Kokevatko vanhemmat päiväkodista saamansa arjen tiedon riittäväksi?
2. Kokevatko ammattilaiset päiväkodissa vanhemmille välittämänsä arjen tiedon riittäväksi?
3. Onko vanhempien ja ammattilaisten käsityksissä siirretyn tiedon riittävyydestä eroa?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Kvantitatiivinen tutkimus ja kyselylomaketutkimus

Tässä tutkimuksessa tutkin vanhempien osallisuuden kokemusta arjen päivittäisten tiedonsiirron riittävyyden näkökulmasta sekä siitä kohtaako vanhempien ja ammattilaisten käsitykset siirretyn tiedon riittävyydestä. Tutkin aihetta määrällisin menetelmin. Tutkimuksen aineisto on kerätty internetissä kyselylomakkeella, mikä mahdollisti vastaajamäärältään suuren aineiston keräämisen. Kyselylomake mahdollistaa laajan aineiston käsittelyn resurssitehokkaasti SPSS-ohjelmaa käyttäen. Nummenmaan mukaan (2009, 14-17) määrällinen tutkimusmenetelmä mahdollistaa suurten aineistomäärien tiivistämisen tilastollisten analyysimenetelmien käyttöön, jolloin suurtakin määrää aineistoa voidaan käsitellä helposti ja tiiviisti.

Tutkimuksessa vanhemmille ja ammattilaisille luotiin omat kyselylomakkeensa, joiden kysymykset olivat kuitenkin taustamuuttujia lukuun ottamatta täsmälleen samoja asioita mittaavia. Kyselylomakkeet muodostuivat viidestä sivusta: 1) tietosuojaosuudesta sekä tutkimuksen ulkopuolelle rajaavista kysymyksistä, 2) taustamuuttujakysymyksistä, 3) tiedonsiirron määrän arviointiin orientoivista kysymyksistä, 4) vanhemman osallisuuteen liittyvistä kysymyksistä sekä 5) avoimesta kysymyksestä, johon vastaaja sai kirjoittaa vapaasti haluamiaan asioita. Tämän lisäksi vanhemmilta kysyttiin ikää ja ammattilaisilta työvuosia. Kaikki muut kysymykset olivat monivalintakysymyksiä.

Kyselylomake luotiin Webropol-alustalle. Kyselylomakkeen yhtenä tavoitteena oli vanhempien ja ammattikasvattajien herättely aiheeseen, minkä vuoksi kysymysten sisältö, asettelu sekä kysymyslomakkeen visuaalinen ilme oli tarkkaan harkittu. Laadukasta kyselylomaketta tehtäessä onkin tärkeää huomioida visuaalisten ominaisuuksien vaikutus vastaajamukavuuteen sekä vastausten luotettavuuteen. Webropolin on alustana todettu vahvistavan tiedostettuja kontekstivaikutuksia. (Selkälä 2013, 118.) Kyselylomakkeille on

tyypillistä vastauskatko, eli se, että vastaaja jättää kyselyyn vastaamisen kesken (Miettinen, J. & Vehkalahti, K. 2013, 90). Tätä ongelmaa ei ilmennyt kyselylomakkeen kohdalla, mikä osaltaan viestii onnistuneesta kyselylomakkeesta Kaikki lomakkeen kysymykset olivat pakollisia eikä puuttuvia vastauksia tämän vuoksi ollut.

4.2 Tutkimuskohde ja lähestymistapa

4.2.1 Aineistonkeruu

Tutkimuksen populaatio muodostuu siitä joukosta, jonka käytöksestä tai ajatuksista halutaan tietoa (Laaksonen yms. 2013, 23). Tässä tutkimuksessa oli kaksi populaatiota. Ensinnäkin haluttiin tutkia päiväkotilasten vanhempien kokemuksia omasta osallisuudestaan. Vastaajiksi haluttiin mukaan sellaisia varhaiskasvatuksen ammattilaisia jotka 1) ovat olleet töissä päiväkodissa viimeisen vuoden aikana ja sellaisia lähivanhempia, 1) joiden lapsi on ollut päiväkodissa hoidossa viimeisen vuoden aikana ja 2) jotka ovat säännöllisesti (lähes päivittäin) yhteydessä päiväkodin henkilökunnan kanssa. Vastaajaksi hyväksyttiin, jos vastasi myönteisesti kysymykseen: ”Olen varhaiskasvatusikäisen lapsen huoltaja tai lähiomainen ja lapsi on ollut päiväkodissa viimeisen lukuvuoden aikana” tai kysymykseen ” Olen ollut töissä päiväkodissa viimeisen lukuvuoden aikana”. Ne vastaajat, jotka eivät täyttäneet tutkimuksen vastaajakriteereitä (n = 38), ohjattiin suoraa kyselylomakkeen loppuun.

Tutkimuksen aineisto kerättiin internetkyselynä päiväkotilasten vanhemmilta ja päiväkodin aikuisilta. Kyselylomake julkaistiin helmikuussa 2019 ja se oli auki kymmenen päivän ajan. Itsevalikoituneessa näytteessä kyselylomaketta jaetaan internetissä ja se on vapaasti kaikkien vastattavissa. Miettinen ja Vehkalahti (2013) erittelevät internetkyselyllä kerättyyn aineistoon liittyviä erityispiirteitä, jotka tulee huomioida tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa. Vapaasti valikoituneessa kyselyotannassa on kyse näytteestä, sillä ei voida olla varmoja otoksen edustavuudesta. Vapaasti valikoituneessa näytteessä

kyselyä markkinoidaan yleisesti toivotulle vastaajaryhmälle. Kohderyhmästä osa vastaa kyselyyn ja osa jättää vastaamatta, osittain markkinoinnin ja osittain mielenkiinnon vuoksi. (Miettinen, J. & Vehkalahti, K. 2013, 88-89.)

Kyselylomakkeen saatekirje julkaistiin julkisena päivityksenä tutkijan omalla Facebook-seinällä. Kutsua jaettiin erityisesti Facebookin erilaisissa, usein suljetuissa ryhmissä. Tutkimuskutsua on jaettu tutkijan omassa sosiaalisen median profiilissa, erilaisissa paikallisryhmissä (Rovaniemen puskaradio, Sodankylän kansalaiskanava, Multian puskaradio, Jyväskylän puskaradio, Ivalon kansalaiskanava), erityisesti vanhemmille suunnatuissa ryhmissä (Kantoliinaryhmä) sekä erityisesti ammattilaisille suunnatuissa ryhmissä (Varhaiskasvattajien materiaalipankki, Varhaiskasvatuksen opettajat). Lisäksi ihmiset ovat jakaneet julkista kyselykutsua eteenpäin omilla sosiaalisen median kanavillaan. Kyselylomake on jaettu myös Kaksplus-keskustelufoorumilla.

4.2.2 **Osallistujat**

Vanhempien kyselylomakkeeseen tuli yhteensä 198 vastausta, joista 160 vastaajaa valikoitui tutkimuksen ulkopuolelle rajautuvien kysymysten jälkeen todellisiksi vastaajiksi. Vanhempien ikä vaihteli välillä 23 - 49 vuotta ja oli suhteellisen normaalijakautunut. Koulutustaustaltaan vanhemmat jaoteltiin kahteen ryhmään: korkeakoulutettuihin sekä toisen asteen koulutuksen saaneisiin. Analyysin ulkopuolelle jäivät ne ryhmät, joilta tutkimus ei tuottanut riittävästi vastauksia analyysia varten. Tällaisia ryhmiä muodostivat ne vastaajat jotka eivät olleet halunneet kertoa koulutustaustaansa sekä peruskoulun käyneet vastaajat. Vaikka pyrin jakamaan lomaketta mahdollisimman sukupuolijakautumaltaan neutraaleissa ryhmissä, suurin osa kyselyyn vastanneista on sekä ammattilaisten että vanhempien osalta naisia. Näin isät ovat selkeästi aliedustettuina aineistossa.

Ammattilaisten kyselylomakkeeseen tuli yhteensä 135 vastausta ja kaikki vastaajat sopivat tutkimuksen vastaajiksi. Ammattilaisten kohdalla 97% lastentarhanopettajista (nyk. varhaiskasvatuksen opettaja) ja lastenhoitajista on naisia (Tilastokeskus 2019). Vaikka otanta on näin ollen vinoutunut myös

ammattilaisten osalta sukupuolen suhteen, voidaan sen olettaa vastaavan vanhempia paremmin ammattilaisten sukupuolijakaumaa, koska varhaiskasvatuksen työtehtävissä työskentelevistä huomattava enemmistö on naisia

Ammattilaisista (n = 135) 55,6 % kertoi olevansa varhaiskasvatuksen opettajia (n = 75), 2,2 % varhaiskasvatuksen erityisopettajia (n = 3), 0,7 % varhaiskasvatuksen sosionomeja (n = 1), 36,3 % lastenhoitajia (n = 49) ja 5,18 % jotain muuta (n = 7). Kohtaan ”muu” vastanneissa oli johtajia (n = 2), avustaja (n = 1), päiväkotiapulainen (n = 1), lähihoitaja (n = 1) sekä kaksi erityislastenhoitajaa (n = 2). Varhaiskasvatuksen opettajille, sosionomeille ja erityisvarhaiskasvatuksen opettajille annettiin yhteisnimitys: varhaiskasvatuksen opettaja (n = 79). Toiseksi ammattiryhmäksi analyysiin valikoitui lastenhoitajien ammattiryhmä (n = 52), joka muodostettiin lastenhoitajista, sekä ammatikseen ”muu” ilmoittaneista erityislastenhoitajista sekä lähihoitajasta. Päiväkodin johtajien, päiväkotiapulaisten sekä avustajien osalta ammattiryhmää ei analysoitu pienen vastausmäärän vuoksi.

Ammattilaisista 28,2 % ilmoitti ammattiin johtavaksi koulutuksekseen yliopistokoulutuksen (n = 38), 28,2 % ammattikorkeakoulutuksen (n = 38), 42,2 % toisen asteen koulutuksen (n = 57) ja 1,5 % kertoi, että heillä ei ole alan koulutusta (n = 2). Ne vastaajat, joilla ei ollut alan koulutusta, jätettiin analyysin ulkopuolelle koulutustaustan vaikutusta tutkittaessa, sillä aineisto oli heidän osaltaan liian pieni.

Paikkakunnan koosta ei saatu pienimpien paikkakuntien osalta kattavaa otantaa, eikä tutkimus täten anna yleistettävää tietoa pienten paikkakuntien osalta. Sukupuolten eroista tutkimus ei tuottanut tietoa, sillä naisten vastaukset painoittuvat tutkimuksessa vahvasti (vahemmat n = 156, 97,5 %, ammattilaiset n = 133, 98,5%) suhteessa miehiin vanhemmat (n = 4, 2,5 %, ammattilaiset n = 2, 1,5%). Muunsukupuolisilta (n = 0) kysely ei tuottanut tuloksia.

4.3 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi on tehty SPSS Statistics 24 –ohjelmalla. SPSS-ohjelmistoon syötetyt tiedot on aina hyvä tarkistaa puuttuvien vastausten osalta (Nummenmaa, 2009, 55). Varsinaisia puuttuvia tietoja aineistoni ei tuottanut, sillä jokainen vastaus oli pakollinen. Vanhempien tulosteesta poistin kuitenkin ne vastaajat (n = 38), jotka rajautuivat tutkimuskohteeni ulkopuolelle, eivätkä siksi päässeet vastaamaan itse kyselyyn. Ammattilaisten tulosteessa puuttuvia osioita ei ollut.

Aineiston analyysiin käytettiin riippumattomien otosten t-testiä, sekä ristiintaulukointia. Vanhempien kokemusta saamansa tiedon riittävyydestä tutkittiin tarkastelemalla vastauksia kysymykseen ”Koetko saavasi niin paljon tietoa kuin haluaisit saada päiväkodin arjesta päivittäisissä tilanteissa?”. Taustamuuttujien vaikutusta vanhempien kokemukseen saamansa tiedon riittävyydestä tutkittiin ristiintaulukoinnin avulla. Ammattilaisten käsitystä vanhemmille siirretyn tiedon riittävyydestä tutkittiin tarkastelemalla vastauksia kysymykseen: ”Koetko välittäväsi vanhemmille riittävästi tietoa päiväkodin arjesta päivittäisissä tilanteissa?”. Taustamuuttujien vaikutusta ammattilaisten käsitykseen vanhemmille välitetyn tiedon riittävyydestä tutkittiin ristiintaulukoinnilla. Eroa vanhempien ja ammattilaisten käsityksissä ammattilaisilta vanhemmille siirretyn tiedon riittävyydestä tutkittiin riippumattomien otosten t-testillä. Riippumattomien otosten t-testiä käytetään analyysimenetelmänä, kun halutaan vertailla kahden ryhmän välisiä keskiarvoeroja. T-testiä voidaan käyttää, mikäli mitta-asteikko on vähintään välimatka-asteikollinen, otoskoko yli 20 ja molemmat tutkimusryhmät ovat riittävän normaalijakautuneita. Molemmat ryhmät olivat testiin soveltuvia. (Metsämuuronen 2005, 365-368).

4.4 Eettiset ratkaisut

Hyvä tutkimus edellyttää hyvien tieteellisten käytäntöjen noudattamista (Hirsijärvi, Remes, Sajavaara 2009, 23). Hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaisesti tässä tutkimuksessa on vältetty epärehellisyyttä tutkimuksen kaikissa osavaiheissa (Hirsijärvi, Remes, Sajavaara 2004, 27). Tutkimuksessa olen aktiivisesti pyrkinyt viittaamaan asianmukaisin lähdemerkinnöin, välttänyt muiden tutkijoiden osuuden vähättelyä, tutkimustulosten tai menetelmien harhaanjohtavaa raportointia sekä tulosten puutteellista kirjaamista.

Tutkimusaiheen valinta on tutkimuksen ensimmäinen eettinen ratkaisu (Hirsijärvi yms. 2004, 26). Tutkimuksen aihetta valittaessa on otettu huomioon tutkimuksen ajankohtaisuus ja yleishyödyllisyys. Vanhempien oikeus osallisuuteen varhaiskasvatuksessa on kirjattu lakiin, mutta arkisen tiedonsiirron osalta aihetta on tutkittu vähän (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 3§, 20§).

Yleishyödyllisyyttä ajatellen tutkimusmenetelmäksi on valikoitunut määrällinen tutkimusmetodi (Nummenmaa 2009, 18). Määrällinen tutkimuskaan ei ole kritiikittömästi yleistettävissä (Hirsijärvi yms. 2009, 26). Tässä tutkimuksessa onkin joitain yleistettävyyden kannalta oleellisia puutteita. Tutkimuksen aineisto on kerätty internetin sosiaalisen median ryhmissä markkinoimalla. Valittu tapa kerätä aineisto ei ole onnistunut luomaan tutkittavasta perusjoukosta tieteellisesti pätevää otosta, vaan kyseessä on itsekeräytynyt näyte. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimukseen vastanneet tutkittavat eivät varmuudella edusta koko tutkittavien joukkoa, vaan tulos saattaa olla jossain määrin vinoutunut. (Nummenmaa 2009, 24-26.)

Kaikessa tutkimuksessa lähtökohtana tulee olla ihmisarvon kunnioittaminen. Tutkittavalle ei saa koitua henkistä, fyysistä tai sosiaalista kärsimystä tutkimukseen osallistumisesta. (Hirsijärvi yms. 2009, 25.) Osallistujia on pyritty tiedottamaan hyvin siitä, millaiseen tutkimukseen he osallistuvat. Koska tutkimus on tehty internetkyselylomakkeena, ei tutkija ole tavannut tutkittavia. Tämän vuoksi osallistujien tiedottamiseen oikeuksistaan on

kiinnitetty erityistä huomiota. Osallistuminen on ollut täysin vapaaehtoista ja osallistujan oikeuksista tiedottamiseen on panostettu niin markkinoinnissa kuin itse kyselylomakkeellakin. Heitä on tiedotettu aineiston säilytykseen ja hävittämiseen liittyvistä seikoista lyhyesti kyselylomakkeessa (ks. liite 1 ja 2, kysymys 1) ja tarkemmin tietosuojailmoituksessa, johon osallistujilla on ollut vapaa pääsy kyselylomakkeelta löytyvän linkin kautta (ks. liite 3). Lisäksi osallistujilla oli mahdollisuus kysyä lisätietoja tutkijalta tai ohjaavalta opettajalta. Osallistujat eivät ole päässeet näkemään toistensa vastauksia eikä tutkittavilta ole kerätty mitään henkilötietoja. Tutkimuslomakkeen alussa tutkittavilta on kysytty suostumusta tutkimukseen osallistumisesta. Mikäli tutkittava ei ole myöntänyt suostumustaan (n = 1), tai hän on rajautunut kyselylomakkeen vastaajaryhmän ulkopuolelle (n = 38), hän ei ole päässyt vastaamaan tutkimuslomakkeen kysymyksiin. Näin varmistettiin se, että tutkija ei saa haltuunsa materiaalia, jota ei ole lupa käyttää osana tutkimusta.

Onnistunut kyselylomake on laadukkaan määrällisen tutkimuksen perusta (Vilkka 2014, 78). Kyselylomakkeen tarkka suunnittelu ennakoi suurta aineistoa ja täsmällistä vastaamista (Vilkka 2014, 80). Kyselylomakkeet testattiin useaan kertaan ja niitä paranneltiin palautteen perusteella yhä toimivammiksi. Huolellisella kyselylomakkeen tekemisellä on pyritty esteettömyyteen: kysymykset ovat lyhyitä, selkeitä ja yksiselitteisiä. Internetin kyselylomake mahdollistaa myös näkövammaisten tai muuten aistirajoitteisten henkilöiden osallistumisen tutkimukseen omalta laitteeltaan. Kyselylomakkeella kysyttyjä taustatietoja on harkittu huolella pyrkien siihen, että tutkittavilta ei ole kysytty turhia taustatekijöihin liittyviä kysymyksiä. Erilaiset vähemmistöryhmät on pyritty huomioimaan. Sukupuolta kysyttäessä on annettu vastausvaihtoehdoiksi ”nainen”, ”mies” tai ”muu”. Koulutustaustasta kysyttäessä on pyritty huomioimaan kaikki koulutusasteet, minkä lisäksi vanhemmille annettiin vastausvaihtoehto ”en halua vastata”.

Tutkimusta tehdessä on pyritty noudattamaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistusta ja toimimaan niin, ettei tutkijan omat ennakkokäsitykset ole vaikuttaneet kysymyksenasetteluun,

vastausvaihtoehtoihin tai tulkintoihin ohjailevasti (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). Kyselylomakkeella on ollut myös ajattelemaan herättämisen tavoite, johon on pyritty erittelemällä erilaisia arkiseen tiedonsiirtoon sekä vanhempien osallisuuteen liittyviä osa-alueita kysymyksissä erityisellä tarkkuudella.

Tutkimusaineistoa on säilytetty salasanojen takana yliopiston U-asemalla, sekä tutkijan omalla, tietoturvasuojatulla laitteella. Kyselylomakkeen vastaukset ovat tallentuneet automaattisesti Jyväskylän yliopiston hyväksymälle Webropol-kyselyalustalle. Tutkimuksen ja sen arviointiprosessin valmistuttua kaikki tutkimusaineisto hävitetään.

5 TULOKSET

5.1 Toteutuuko vanhempien osallisuus päiväkodin arkisissa tiedon siirtämisen tilanteissa?

5.1.1 Vanhempien kokemus päiväkodista heille siirretyn tiedon riittävyydestä

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena oli tarkastella vanhempien kokemusta oman osallisuutensa toteutumisesta päiväkotiympäristössä tiedonsiirron näkökulmasta. Kokemusta osallisuuden toteutumisesta arkisissa tiedonsiirron tilanteissa tutkittiin kysymyksellä ”Koetko saavasi niin paljon tietoa kuin haluaisit saada päiväkodin arjesta päiväkodin päivittäisissä tilanteissa?”. Kaikki tutkimukseen valikoituneet vanhemmat vastasivat kysymykseen (n = 160).

KUVIO 1. Vanhempien kokemus tiedonsiirron riittävyydestä. Koetko saavasi niin paljon tietoa kuin haluaisit saada päiväkodin arjesta päivittäisissä tilanteissa?

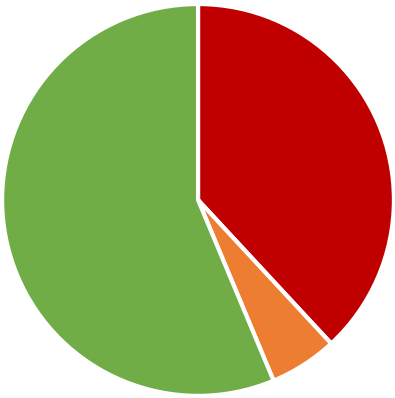

En koe saavani riittävästi tietoa 38,1 % · En osaa sanoa 5,6 % · Koen saavani riittävästi tietoa 56,3%

Tiedonsiirron riittävyyteen tyytymättömiä vanhempia oli 38,15 % vastaajista (n = 61). Vanhempia, jotka olivat tyytymättömiä tiedonsiirron määrään (n = 61) tai epävarmoja tiedonsiirron riittävyydestä (n = 9), oli yhteensä 43,7% vastaajista. Vanhemmista 56,3 % (n = 90) olivat tyytyväisiä tiedonsiirron riittävyyteen.

5.1.2 Taustamuuttujien vaikutus vanhemman kokemukseen siirretyn tiedon riittävyydestä

Tutkimuksessa selvitettiin vanhempien iän, koulutusasteen ja paikkakunnan koon vaikutuksia vanhempien kokemaan tyytyväisyyteen tiedonsiirron riittävyydestä. Tulokset osoittivat, että ikä ($X^2(2) = 0.84$, $p = .658$, Cramer's V = .07) ja koulutusaste ($X^2(2) = .07$, $p = .965$, Cramer's V = .02) eivät olleet yhteydessä vanhempien kokemukseen tiedonsiirron riittävyydestä.

5.2 Ammattilaisten käsitys siirretyn tiedon riittävyydestä

5.2.1 Ammattilaisten käsitys siirretyn tiedon riittävyydestä

Toisessa tutkimuskysymyksessä tarkastellaan ammattilaisten käsitystä siirretyn tiedon riittävyydestä. Käsitystä siirretyn tiedon riittävyydestä selvitettiin kysymyksellä "Koetko välittäväsi vanhemmille riittävästi tietoa päiväkodin arjesta päivittäisissä tilanteissa?".

KUVIO 2. Ammattilaisten kokemus tiedonsiirron riittävyydestä. Koetko välittäväsi vanhemmille riittävästi tietoa päiväkodin arjesta päivittäisissä tilanteissa?

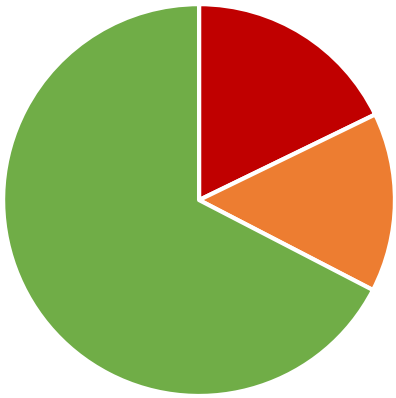

En koe välittäväni riittävästi tietoa 17,8 % · En osaa sanoa 14,8 % · Koen välittäväni riittävästi tietoa 67,4 %

Ammattilaisista (n = 135) huomattavasti vanhempia suurempi joukko koki viestityn tiedonsiirron määrän olevan riittävä. Ammattilaisista 7,4 % (n = 91)

vastasi kokevansa välittäneen riittävästi tietoa, kun taas epävarmoja (n = 20) tai varmoja tiedonsiirron riittämättömyydestä (n = 24) oli yhteensä 32,6 % vastaajista.

5.2.2 Taustamuuttujien vaikutus ammattilaisten käsitykseen välitetyn tiedon riittävyydestä

Tutkimuksessa selvitettiin päiväkodin ammattilaisten ammattiryhmän, koulutustaustan ja paikkakunnan koon vaikutusta ammattihenkilön käsitykseen vanhemmille välittäneensä tiedon riittävyydestä. Tulokset osoittavat, että ammattilaisten ammattiryhmä ei vaikuta käsitykseen välitetyn tiedon riittävyydestä ($X^2(2) = 2.42$, $p = .299$, Cramer's V = .14). Analyysissa on vertailtu lastenhoitajien ja varhaiskasvatuksen opettajien ryhmiä. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat ja varhaiskasvatuksen sosionomit huomioidaan analyysissa osana varhaiskasvatuksen opettajien ryhmää.

Koulutustaustan tutkiminen antaa viitteitä siihen suuntaan, että varhaiskasvatuksen opettajan koulutuksella on vaikutusta opettajan käsitykseen siirretyn tiedon riittävyydestä. Ammattikorkeakoulutetut ammattilaiset (ASR = 1,8) kokivat yliopistokoulutettuja (ASR = -0,3) ja toisen asteen koulutuksen (ASR = -1,3) saaneita useammin välittävänsä riittävästi tietoa vanhemmille. Tilastollisesti merkittävää tulosta ristiintaulukointi ei kuitenkaan tuottanut ($X^2(4) = 4.68$, p = .322, Cramer's V = .13).

5.3 Kohtaako vanhempien ja ammattilaisten näkemykset siirretyn tiedon riittävyydestä?

Tutkimuksessa selvitettiin vanhempien ja ammattilaisten käsitysten mahdollisia eroja liittyen päiväkodista vanhemmille siirretyn tiedon riittävyyteen. Ammattilaisten ja vanhempien käsitykset siirretyn tiedon riittävyydestä erosivat tilastollisesti merkitsevästi ($t^{(293)} = 3.06$, p = .002, d = .36).

TAULUKKO 1. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten (*n* = 135) ja päiväkotilapsien vanhempien (*n* = 117) käsitys päiväkodista kotiin siirretyn päivittäisen arjen tiedon riittävyydestä

	Ammattilaiset		vanhemmat		*t*-testi			
	ka	Kh	ka	kh	*t*	*df*	*p*	*d*
Käsitys tiedonsiirron riittävyydestä	2.50	0.78	2.18	0.96	3.06	293	.002	.36

Ammattilaiset (n=135) kokivat siirretyn tiedon määrän olevan riittävämpi (ka=2.50, kh=0.78) kuin vanhemmat (n=160, ka= 2.18, kh=0.96).

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tutkimuksessani olen tarkastellut vanhempien osallisuuden toteutumista varhaiskasvatuksessa sen perusteella, kokevatko he saavansa riittävästi tietoa päiväkodin ammattilaisilta. Tuloksissa korostuu vanhempien oma käsitys tiedon riittävyydestä sekä sen vertailu ammattilaisten käsitykseen siirretyn tiedon riittävyydestä. Lisäksi olen tarkastellut erilaisten taustamuuttujien vaikutusta käsitykseen siirretyn tiedon riittävyydestä.

Tutkimus osoittaa, että ammattilaiset raportoivat siirretyn tiedon määrän olevan keskimäärin riittävämpää verrattuna vanhempien käsitykseen siirretyn tiedon riittävyydestä. Ero oli tilastollisesti merkitsevä. Tämä tutkimus osoittaa, että vanhemmat kokevat saavansa tiedonsiirron keskimääräisesti heikommaksi kuin varhaiskasvatuksen ammattilaiset kokevat välittämänsä tiedonsiirron. Tutkimuksen tulkinnan mukaan ammattilaiset siis arvioivat vanhemman osallisuuden paremmaksi, kuin mitä vanhemmat arvioivat oman osallisuutensa.

Tulosten mukaan yli puolet vanhemmista (56,3 %) kertovat jo nyt oman osallisuutensa toteutuvan. Kuitenkin vanhempia, jotka ovat epävarmoja tai varmoja oman osallisuutensa toteutumattomuudesta päivittäisen tiedonsiirron osalta on melkein puolet (43 %). Kun jopa 38 % vanhemmista raportoi tiedonsiirron olevan riittämätöntä, on perusteltua olettaa, että osallisuus ei arkisen tiedonsiirron osalta välttämättä toteudu päiväkodeissa varhaiskasvatuslain edellyttämällä tavalla. Vanhempien taustamuuttujat eivät vaikuttaneet vanhempien käsitykseen tiedon siirron riittävyydestä. Tämä osoittaa, että osallisuus toteutuu kaikkien vanhempien kohdalla tasa-arvoisesti, koulutustaustasta tai iästä huolimatta.

Ammattilaisten osalta ammattiryhmä (varhaiskasvatuksen opettaja, lastenhoitaja) ei vaikuttanut ammattilaisen käsitykseen tiedonsiirron riittävyydestä. Sekä varhaiskasvatuksen opettajat, että lastenhoitajat raportoivat tiedonsiirron keskimäärin yhtä riittäväksi. Ammattilaisten kohdalla saatiin

kuitenkin joitain viitteitä siitä, että varhaiskasvatuksen opettajan koulutustausta vaikuttaa opettajan käsitykseen siirretyn tiedon riittävyydestä, sillä ammattikorkeakoulutetut varhaiskasvatuksen ammattilaiset raportoivat siirretyn tiedon prosentuaalisesti ilmaistuna riittävämmäksi kuin yliopistokoulutetut varhaiskasvatuksen opettajat. Tarvittaisiin kuitenkin lisätutkimuksia siitä, eroaako eri koulutustaustaisten opettajien raportoima siirretyn tiedon määrä määrältään (kuinka paljon tietoa eri asioista on siirtänyt) tai laadultaan (mistä asioista tietoa on siirretty) toisistaan. Tutkimuksessani oli kuitenkin niin pieni otanta, että taustamuuttujien osalta ei saatu tilastollisesti merkitseviä tuloksia. Suuremmalla otannalla tuloksista olisi saattanut tulla merkitseviä.

Vanhempien osallisuuden toteutumisen näkökulmasta tutkimustulokset mukailevat aiempia tutkimuksia: vanhempien osallisuus toteutuu joidenkin vanhempien kohdalla, mutta merkittävä osa vanhemmista kertoo tiedonsiirron olevan riittämätöntä (Poikonen & Lehtipää 2009, 77-79; Savolainen 2018, 25).

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet

Kandidaatintutkielma on toteutettu määrällisenä tutkimuksena, jonka tulokset on kerätty internetissä jaetuilla kahdella kyselylomakkeella. Reliabiliteetti kertoo tutkimuksen toistettavuudesta ja siitä, kuinka suuri riski tutkimuksessa on mittausvirheeseen. Validiteetti kertoo siitä, että mittari on onnistunut mittaamaan juuri sitä asiaa, mitä on haluttu mitata. (Nummenmaa 2009, 347.) Tutkimuksessa käytetty mittari ei ollut valmiiksi testattu ja validiksi todettu, joka heikentää tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimus kuitenkin tuotti samansuuntaisia tuloksia aiempien tutkimusten kanssa, mikä voidaan lukea tutkimuksen luotettavuutta vahvistavaksi tekijäksi. (Hirsjärvi yms 2014, 231-233.) Kysymyslomakkeen ennakkotestauksen ja kyselylomakkeesta saatujen palautteiden perusteella kyselylomakkeen vastausvaihtoehdot ja lomakkeen houkuttelevuus vastaamiseen on ollut hyvä. Reliabiliteettia nostaa myös se, että

kaikki kysymykset olivat pakollisia, eikä näin ollen puuttuvia vastauksia ollut. (Miettinen & Vehkalahti 2013, 93.)

Vaikka määrällinen tutkimusmenetelmä mahdollistaisi tulosten yleistettävyyden, liittyy tämän tutkimuksen otantaan rajoituksia, jotka heikentävät tutkimustulosten yleistettävyyttä. Miettinen ja Vehkalahti (2013, 90-91) esittelevät itsekeräytyvän näytteen käsitteen internetkyselyn otantamenetelmänä ja avaavat internetkyselynä tehtävän kyselytutkimuksen aineiston heikkouksia. Internetin keskustelupalstat kyselylomakkeen jakelualustana sulkevat automaattisesti osan mahdollisista vastaajista ulkopuolelle. Esimerkiksi ne ihmiset, joilla ei ole tietokonetta tai jotka eivät sattuneet olemaan juuri kyseisten alustojen käyttäjiä, tuskin ovat päässeet vastaamaan kyselyyn. Tutkimusaineiston keräystapa ei myöskään kaikilta osin täytä yleistettävissä olevan tutkimuksen kriteereitä, sillä vastaajien omaan vapaaehtoiseen ja oma-aloitteiseen osallistumiseen perustuvan otannan voida ajatella antavan kattavaa kuvaa tutkittavan populaation käsityksistä. (Miettinen & Vehkalahti 2013, 90-91). Tutkimukseen valikoitunut otos vanhemmista ja ammattilaisista on joiltain osin vääristynyt, mikä voi vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen. Jokaisella vastaajalla on ollut omat henkilökohtaiset syynsä tutkimukseen osallistumiselle. Voidaan olettaa, että vastaajat ovat keskimäärin muuta populaatiota hieman kiinnostuneempia aiheesta.

Vanhempien taustamuuttujien osalta tutkittiin vanhemman iän vaikutusta käsitykseen päiväkodin päivittäisen tiedonsiirron riittävyydestä. Aiemmissa tutkimuksissa on saatu tuloksia siitä, että ikä vaikuttaa tyytyväisyyteen nousevassa suhteessa: iältään vanhemmat huoltajat ovat keskimäärin nuorempia tyytyväisempiä (Poikonen & Lehtipää 2009, 84). Ikää tarkastellessa vanhemmat jaettiin dikotomisesti keskeltä kahteen ryhmään: alle 33-vuotiaat sekä yli 33-vuotiaat. Vastaajien tyypillisin vastaus (moodi) on kuitenkin ollut 34 vuotta. Mekaanisesti mediaanin kohdalta kahtia jaettu jaottelu ei ole ehkä kuvannut eri ikäryhmien eroja parhaalla mahdollisella tavalla, sillä 31 – 34-vuotiaat ovat yhteenlaskettuna kyselyn suurin vastaajaikäryhmä. Tämä voi vaikuttaa

tutkimuksen luotettavuuteen niin, että iän merkitys osallisuuden kokemukseen ei pääse nousemaan esille.

Vastaajien koulutuksen suhteen tämän tutkimuksen tulokset vastasivat aiempia tutkimuksia: vanhemman koulutustausta ei vaikuta vanhemman tyytyväisyyteen kasvatuskumppanuuden toteutumisen suhteen (Poikonen & Lehtipää 2009, 84). Tämän tutkimuksen analyysissa olisi kuitenkin ollut syytä huomioida myös vain peruskoulun päättötodistuksen saaneet vanhemmat (n = 1). Analyysissa huomioitiin vain toisen asteen koulutuksen saaneet vanhemmat (n = 51), sekä korkeakoulutetut vanhemmat (n = 105). Analyysissä peruskoulun päättötodistuksen saaneet vanhemmat jäivät analyysin ulkopuolelle vähäisen vastaaja-aineiston vuoksi. Peruskoulun päättötodistuksen saaneiden vanhempien vastaukset olisi kuitenkin voitu yhdistää toisen asteen koulutuksen saaneiden vanhempien vastauksiin. Toisaalta, tuo aineisto olisi mahdollisesti vääristänyt analyysin tuloksia. Huomioitavaa on myös se, että vastaajista suuri osa (66 %) oli korkeakoulutettuja. Tulevaisuudessa olisi hyvä ottaa yhä paremmin huomioon vanhempien erilaiset marginaaliryhmät ja kiinnittää erityistä huomiota siihen, että myös koulutusmuuttujaa kyetään tarkastelemaan kaikkien vanhempien osalta. Tämä tutkimus ei kykene selittämään koulutuksen vaikutusta osallisuuden kokemukseen muiden kuin korkeakoulutettujen ja toisen asteen koulutuksen saaneiden osalta.

Lisäksi suurin osa vastaajista oli naisia sekä vanhempien (97,5 %) että ammattilaisten (98,5 %) kohdalla. Tutkimusaineiston perusteella ei siis kyetty tutkimaan sitä, vaikuttiko sukupuoli vanhemman kokemukseen tiedonsiirron riittävyydestä. Aiemmissa tutkimuksissa on saatu viitteitä siitä, että sukupuoli on jossain määrin yhteydessä vanhemman tyytyväisyyteen oman osallisuutensa toteutumisen suhteen. Paletti-tutkimuksessa isät olivat jonkin verran äitejä tyytymättömämpiä päiväkodin toimintaan kasvatuskumppanuuden suhteen. (Poikonen & Lehtipää 2009, 83-85.) Vaikka kyselyitä pyrittiin markkinoimaan sukupuoleltaan neutraaleissa ryhmissä, naisten osuus vastaajista oli merkittävä. Molempia kyselyitä markkinoitiin varhaiskasvatuksen ammattiryhmissä, jotka alan sukupuolijakauman vuoksi ovat kuitenkin vahvasti naisenemmistöisiä.

Tutkimusta olisi kannattanut markkinoida kohdennetusti miehille, jolloin sukupuolen vaikutusta käsitykseen tiedonsiirron riittävyydestä olisi voitu tutkia. Myöskään ammattilaisten kohdalla sukupuolen vaikutusta ammattilaisen käsitykseen tiedonsiirron riittävyydestä ei voitu tukia. Ammattilaisten kohdalla sukupuolijakauma kuitenkin vastaa tutkittavaa populaatiota melko hyvin, sillä tuoreimmassa, vuoden 2016 tilastossa ammattilaisista (varhaiskasvatuksen opettajat ja lastenhoitajat) 97 % on naisia ja 3 % miehiä (Tilastokeskus 2019). Tutkimuksen vastaajista ammattilaisista 98,5 % oli naisia (n = 133) ja 1,5 % miehiä (n = 2).

Vastaajaryhmien yhdistely on saattanut aiheuttaa vinoutumista tuloksiin. Ammattilaisten ammattiryhmän vaikutusta käsitykseen tiedonsiirron riittävyydestä analysoitiin kaksiluokkaisena muuttujana: lastenhoitajat ja varhaiskasvatuksen opettajat. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat, varhaiskasvatuksen opettajat sekä varhaiskasvatuksen sosionomit yhdistettiin yhdeksi yhteiseksi muuttujaksi: varhaiskasvatuksen opettajat. Tähän ratkaisuun päädyttiin, sillä varhaiskasvatuksen erityisopettajat (n = 3) sekä varhaiskasvatuksen sosionomin (n = 1) vastauksia oli liian vähän omia analyysiluokkiaan varten. Erilaiset lastenhoitajanimikkeet (lastenhoitaja n = 49, erityislastenhoitajat n = 2) ja lähihoitaja (n = 1) yhdistettiin yhdeksi ammattiryhmäksi. Tulevaisuudessa on tärkeää miettiä tarkemmin sitä, minkä ammattiryhmien vastauksia halutaan tarkastella. Jos halutaan tutkia varhaiskasvatuksen erityisopettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin käsityksiä siirretyn tiedon riittävyydestä, tulee panostaa kyseisten ammattiryhmien vastausten saamiseen. Jos taas ammattiryhmällä ei ole väliä, ei sitä tulisi myöskään kysyä.

Ammattilaisten koulutustaustan vaikutusta käsitykseen siirretyn tiedon riittävyydestä analysoitiin kolmiluokkaisena muuttujana: toisen asteen koulutuksen saaneet, ammattikorkeakoulutetut sekä yliopistokoulutetut. Ne vastaajat, joilla ei ollut alan koulutusta (n = 2) jätettiin pois analyysista, sillä vastaajia oli liian vähän. Vastaajien sisällyttäminen johonkin kolmesta suuremmasta ryhmästä olisi vinouttanut tulosta.

Tietoa vastaajan paikkakunnan koosta tiedusteltiin, mutta vastaajista suurin osa oli suuresta kunnasta (vanhemmat 47,5 %, ammattilaiset 56,3 %) tai keskisuuresta kunnasta (vanhemmat 44,4 %, ammattilaiset 41,5 %) ja liian pieni osa vastaajista oli pienestä kunnasta (vanhemmat 8,1 %, ammattilaiset 2,2 %), jolloin paikkakunnan koon analysointi oli mahdotonta. Mikäli kyselylomakkeen markkinointivaiheessa olisi panostettu pienten kuntien asukkaille mainostamiseen (esimerkiksi eri kuntien puskaradioryhmät Facebookissa, paikallislehdet), olisi se mahdollistanut alueellisesti kattavamman aineiston. On myös huomattava, että aineiston markkinoinnin vuoksi vastaajissa voi painottua tiettyjen kuntien vastaajat, jolloin tiettyjen varhaiskasvatuksen järjestäjien asiakkaiden /työntekijöiden vastaukset saattavat painottua liiaksi.

Tutkimus olisi kyennyt antamaan merkittävästi lisää tietoa ammattilaisten käsityksistä tiedonsiirron suhteen, mikäli tutkimukseen olisi sisällytetty kysymys joka tutkii käsityksiä siirretyn tiedon *määrästä*. Etenkin varhaiskasvatuksen opettajan koulutustaustan vaikutuksen tutkiminen siirretyn tiedon määrän suhteen olisi tuottanut tälle tutkimukselle huomattavaa lisäarvoa.

6.3 Vanhempien osallisuudessa riittää tutkittavaa

Jotta osallisuus voisi toteutua jokaisen vanhemman osalta, täytyy varhaiskasvatuksessa tärkeää tiedostaa ammattilaisten ja vanhempien käsitysten ero siirretyn tiedon riittävyyden suhteen. Tiedonsiirron riittämättömyyden syyt voivat johtua joko siirretyn tiedon määrästä tai siirretyn tiedon laadusta. Aiemmat tutkimukset antavat viitteitä siitä, että välitetty tieto ei aina ole sitä, mitä vanhemmat toivovat. Vastaavanlaisia kuvauksia nousi esiin myös tämän tutkimuksen avoimissa vastauksissa, joita ei kuitenkaan erityisesti tutkittu tässä tutkimuksessa. Tarvitaankin jatkotutkimuksia siitä, millaista arjen tietoa vanhemmille siirretään sekä tarkempaa tutkimusta sen suhteen, kuinka riittävänä annettu tieto koetaan.

Kiinnostavia jatkotutkimuskysymyksiä onkin esimerkiksi

1) eroaako vanhempien ja ammattilaisten käsitykset välitetyn tiedon määrästä, 2) eroaako eri koulutustaustoista tulevien ammattilaisten raportoima välitetyn tiedon määrä – vaikuttaako ammattilaisten koulutustausta raportoituun tiedonsiirron määrään, 3) millaisista asioista tietoa välittyy eniten/vähiten, 4) millaisista asioista vanhemmat raportoivat haluavansa tietoa. Lisäksi olisi kiinnostavaa tutkia tarkemmin vanhempien kokemusta heidän oman osallisuutensa toteutumisesta päiväkodin arjessa. Myös päiväkodin rakenteiden tutkiminen antaisi arvokasta lisätietoa ammattilaisten mahdollisuuksista osallistaa vanhempia.

Tulevaisuudessa olisi kiinnostavaa tutkia yksityiskohtaisemmin vanhempien osallisuuden toteutumista päiväkodissa sekä eri ammattiryhmien tai erilaisista koulutustaustoista tulevien ammattilaisten orientoitumista vanhempien osallisuuden toteuttamiseen. Lisäksi on tutkittava lisää sitä, mikä aiheuttaa tyytymättömyyden tiedonsiirron riittävyydessä. Kykenevätkö ammattilaiset siirtämään vanhemmille juuri sellaista tietoa, jota vanhemmat kaipaavat?

Vanhempien osallisuuden syvemmän tutkimisen lisäksi olisi hyödyllistä tutkia sitä, miten päiväkodin rakenteet mahdollistavat vanhempien osallisuuden niin toimintakulttuurin, kuin resursoinninkin tasolla. Vaikka osa vanhemmista raportoikin olevansa tyytyväisiä osallisuutensa tilaan, on tutkimusten aineistosta löydetty myös tyytymättömyyttä ammattilaisten vuorovaikutustaitoihin sekä resursseihin. Kiinnostavaa olisi tutkia myös sitä, millaisten vanhempien osallisuus päiväkodissa nyt toteutuu.

Ratkaisuksi vanhempien osallisuuden ongelmiin voitaisiin esittää yhä asiakaslähtöisempää johtamista ja työn uudelleenorganisointia niin, että aikaa päivittäiselle arjen kohtaamiselle resursoidaan nykyistä paremmin. Työvuorot ja päiväkodin tilat tulee järjestää niin, että päivittäiselle kohtaamiselle ja keskustelulle jää aidosti aikaa ja mahdollisuuksia. Päiväkodin viestintästrategioissa on tärkeää huomioida erilaisten perheiden tarpeet ja miettiä miten pystyttäisiin kohtaamaan myös ne vanhemmat, jotka eivät arjen tuonti- ja hakutilanteissa ehdi tai halua pysähtyä keskustelemaan.

Keskustelutilanteiden lisäksi tulee panostaa myös monipuolisten sähköisten viestimien kautta kommunikoinnin mahdollisuuksiin ja osaamiseen. Jotta uudenlainen resursointi mahdollistuu, on johdon ylimmissä päättävissä elimissä omaksuttava ajatus varhaiskasvatuksen merkityksestä ei ainoastaan vanhempien työnkäynnin mahdollistajana ja lapsen kasvun ja kehityksen tukijana, mutta myös laajemmin lapsiperheiden elämän tukena. Päiväkodin arkiseen tiedonsiirtoon ja vanhempien parempaan osallisuuteen satsaaminen on päätös, joka palvelisi päiväkodin arjen lisäksi koko yhteiskuntaa – lapsiperheiden hyvinvointi tuottaa hyvinvointia nyt ja tulevaisuudessa läpileikkaavasti yhteiskunnan kaikille tasoille.

LÄHTEET

Hart, R. A. (1992). Children's participation. From tokenism to citizenship. UNICEF: Florence. [Viitattu 17.4.] Saantitapa: https://www.unicefirc.org/publications/pdf/childrens_participation.pdf

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Hujala, E., Heikka, J. & Halttunen, L. 2011. Johtajuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa. Hujala, E. & Turja, L. (toim.). Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 297-299.

Jokitalo, E. & Kotti, E. 2016. Vanhempien osallisuus. Vanhempien kokemuksia osallisuudestaan päiväkodissa. Tampereen ammattikorkeakoulu. Sosionomi (AMK). Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/115758/Jokitalo_Eija_Kotti_Elina.pdf?sequence=2&isAllowed=y Viitattu 24.4.2019

Karila, K., Kosonen, T. & Järvenkallas, S. 2017. Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017-2030. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:30. [Viitattu 15.5.2018] Saantitapa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80221/okm30.pdf

Karila, K. & Nummenmaa, A. R. 2006. Kasvatusvuorovaikutus ja yhteisöllinen työkulttuuri. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. R. & Rasku-Puttonen, H. Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy, 34-50.

Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. R. & Rasku-Puttonen, H. Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy. 91-110.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes. Sosiaali- ja terveysalan

tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 63. Gummerus Kirjapaino Oy: Vaajakoski.

Korhonen, M. 2006. Sukupolven merkitys vuorovaikutussuhteissa. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. R. & Rasku-Puttonen, H. Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy, 34-50.

Laaksonen, S-M., Matikainen, J & Tikka, M. 2013. Tutkimusotteita verkosta. Teoksessa Laaksonen, S-M., Matikainen, J. & Tikka, M. (toim.) Otteita verkosta. Tampere: Vastapaino, 9-33.

Miettinen, J. & Vehkalahti, K. 2013. Verkkokyselytutkimusten otosten valinta. Teoksessa Laaksonen, S-M., Matikainen, J. & Tikka, M. (toim.) Otteita verkosta. Tampere: Vastapaino, 105-123.

Metsämuuronen, J. 2005. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä 3. Jyväskylä: Gummerus.

Nummenmaa, L. 2009. Käyttäytymistieteiden tilastolliset menetelmät. Helsinki: Tammi

Nummenmaa, A. R. 2006Kasvattajien yhteisö ja kasvatuskulttuuri. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. R. & Rasku-Puttonen, H. Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy, 19-33.

OPH 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. Opetushallitus. https://www.oph.fi/download/195244_Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet19.12.2018.pdf Viitattu 9.5.2019.

Poikonen, P-L. & Lehtipää, R. 2009. Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: kasvatuskumppanuus perheen voimavarana. Teoksessa Rönkä, A., Malinen, K. & Lämsä, T. (toim.) Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus. 69-88.

Rönkä, A., Malinen, K. & Lämsä, T. 2009. Pikkulapsiperheiden arjen paletti. Teoksessa Rönkä, A., Malinen, K. & Lämsä, T. (toim.) Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus. 11-20.

Rönkä, A., Malinen, K., Sevon, E., Kinnunen, U., Poikonen, P-L. & Lämsä, T. 2009. Arki elämänalueiden leikkauspisteessä: johtopäätökset ja ehdotuksia perheiden arjen tukemiseksi. Teoksessa Rönkä, A., Malinen, K.

& Lämsä, T. (toim.) Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus. 273-296.

Savolainen, M. 2018. Kasvatusyhteistyö kunnallisessa varhaiskasvatuksessa vanhempien näkökulmasta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Sosionomi (AMK).
Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/158064/opinnaytetyo_SOS16S1_Savolainen_Mari_.pdf?sequence=1 Viitattu 24.4.2019

Shier, H. (2001). Pathways to participation: Openings, opportunities and obligations. Children & Society, 15(2), 107–117. [Viitattu 15.4.] Saantitapa: https://ipkl.gu.se/digitalAssets/1429/1429848_shier2001.pdf

Selkälä, A. 2013. Verkkolomakkeella on väliä: Webropolin ja ZEF:in käyttöliittymien vastaajapsykologinen arviointi. Teoksessa Laaksonen, S-M., Matikainen, J. & Tikka, M. (toim.) Otteita verkosta. Tampere: Vastapaino, 105-123.

Summers, J. A., Hoffman, L. Marquis, J., Turnbull, A. & Poston, D. 2005. Relationship between parent satisfaction regarding partnership with professionals and age of child. Topics in Early Childhood Special Education, 25, 48-58.

Teräväinen, A. 2016. Kasvatusyhteistyö vuorohoidossa. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Kandiseminaari-tutkielma. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/51837/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201611074584.pdf?sequence=1&isAllowed=y Viitattu 24.4.2019

Tilastokeskus 2019.
http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__tyokay/statfin_tyokay_pxt_115q.px/?rxid=a5ea62c4-b1c1-4b73-a2c7-4e8c33fd7980

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Helsinki. Viitattu 14.5.2019. Saatavilla: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Valli, M. 2014. Kasvatuskumppanuus kunnallisessa päiväkodissa vanhempien osallisuuden näkökulmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma.

Vilkka, H. 2014. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi. Viitattu 14.5.2019. http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Viitattu 13.5.
https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540

LIITTEET

Liite 1. Vanhempien kyselylomake

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Arjen tiedon välittyminen päiväkodista vanhemmille

- Kyselylomake vanhemmille

Tervetuloa vastaamaan kandidaatintutkielmani kyselylomakkeeseen! Mikäli rajaudut tutkittavan ryhmän ulkopuolelle, kysely ohjaa sinut automaattisesti kyselyn loppuun.

Kiitos ajastasi jo tässä vaiheessa!

Tutkittavan suostumus tutkimukseen osallistumiseen

1. Suostumalla tutkimuksen ehtoihin annan luvan käyttää vastauksiani osana opiskelija Neeta Murtomäen Arjen tiedon siirtyminen päiväkodissa kandidaatin tutkielmaa.

Kaikki luovuttamani tiedot ovat luottamuksellisia ja niitä käsitellään siten, että vastaajaa ei voi vastausten perusteella tunnistaa. Luottamuksellisia tietoja käsitellään ainoastaan suojatuilla alustoilla. Tutkijan lisäksi tutkijan ohjaaja saa tarkastella antamiani vastauksia. Luovuttamani aineisto tuhotaan tutkielman valmistuttua. Tarkkoja henkilötietoja ei kyselyssä kysytä.

Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus, milloin tahansa tutkimuksen aikana ja syytä ilmoittamatta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen tai peruuttaa suostumukseni tutkimukseen. Tutkimuksen keskeyttämisestä tai suostumuksen peruuttamisesta ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia.

Alla on linkki tietosuojailmoitukseen.
Tietosuojailmoituksen saa luettavaksi myös tutkijalta, pyydettäessä. Tietosuojailmoitusta voi tiedustella Neeta Murtomäeltä sähköpostitse: nemurtom@student.jyu.fi tai puhelimitse: 0458978001. Tutkimusta ohjaa Noora Heiskanen (noora.j.heiskanen@jyu.fi, +358408053248).

◯ Suostun ◯ En suostu

Linkki tietosuojailmoitukseen:

https://docs.google.com/document/d/1tdGMHdjl2xDVx4WMg5Dw3tzG1XOA7uq8k88vQIpW5YU/edit?usp=sharing

Osallistumisen rajaavat kysymykset

2. Olen varhaiskasvatusikäisen lapsen huoltaja tai lähiomainen ja lapsi on ollut päiväkodissa viimeisen lukuvuoden aikana

◯ Kyllä ◯ Ei

3. Haen tai vien lasta päiväkotiin säännöllisesti tai olen muuten lähes päivittäin (/säännöllisesti) yhteydessä lapsen päiväkotiryhmään

- ◯ Kyllä
- ◯ Ei

Taustatekijät

4. Vastaajan sukupuoli

- ◯ nainen
- ◯ mies
- ◯ muu

5. Vastaajan ikä (numeroina)

6. Koulutustausta (ilmoita ainoastaan korkeimman tason koulutuksesi)

- ◯ Ei peruskoulun päättötodistusta
- ◯ Peruskoulu
- ◯ Toisen asteen tutkinto (ammattikoulututkinto / ylioppilas)
- ◯ Alempi korkeakoulututkinto
- ◯ Ylempi korkeakoulututkinto
- ◯ En halua vastata

7. Kunnassa jossa lapseni on päiväkodissa on

- ◯ Yksi päiväkoti
- ◯ Useita päiväkoteja
- ◯ Useita kymmeniä päiväkoteja

8. Keskusteletko päivittäisissä hakutilanteissa lapsen oman päiväkotiryhmän henkilökuntaan kuuluvan ammattilaisen kanssa?

- ◯ Kyllä, keskustelen pääasiassa lapsen oman päiväkotiryhmän henkilökunnan kanssa.
- ◯ Toisinaan, keskustelen sekä lapsen oman että muiden ryhmien henkilökunnan kanssa.
- ◯ Harvoin, keskustelen yleensä pääasiassa muiden päiväkotiryhmien henkilökunnan kanssa.
- ◯ Ei, en kohtaa lapsen oman päiväkotiryhmän henkilökuntaa juuri koskaan.

9. Päivittäisillä arjen tilanteilla tarkoitetaan lapsen tuonti- ja hakutilanteita sekä muilla tavoin arjessa viestimistä (puhelin, sähköposti, Daisy, Päikky, Wilma). Päivittäisillä arjen tilanteilla ei tarkoiteta erikseen sovittavia palavereja tai keskusteluaikoja (esim. varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelu).

Ajattele lapsesi viime viikkoja päiväkodissa ja arkista yhteydenpitoa päiväkodin henkilökunnan kanssa. Oletko *päivittäisissä arjen tilanteissa* saanut tietoa / käynyt keskustelua seuraavista asioista omaan lapseesi liittyen

[Vastausasteikko 1 – 2 – 3 – 4]

1 päivittäin – 2 viikoittain – 3 harvemmin – 4 en koskaan - en osaa sanoa

	1 päivittäin	2 viikoittain	3 harvemmin	4 en koskaan	En osaa sanoa
Päiväunista	○	○	○	○	○
Ruokailusta	○	○	○	○	○
Leikistä	○	○	○	○	○
Vanhempien osallisuudesta ja tiedonkulusta					
Positiivista ja kannustavaa palautetta lapsen kehityksestä ja oppimisesta	○	○	○	○	○
Huolesta lapsen kehityksen, oppimisen tai hyvinvoinnin suhteen	○	○	○	○	○
Lapsen mielipiteistä, kiinnostuksen kohteista ja päivän aikana kertomista asioista	○	○	○	○	○
Ryhmän toiminnasta					
Ryhmän päivän aikana tekemistä toiminnoista (kuten askartelut, tehtävät, piirit, retket..)	○	○	○	○	○
Minulle on kerrottu toiminnan tavoitteista	○	○	○	○	○
Mielipidettäni ryhmän toiminnasta tai suunnitelmista on haluttu kuulla	○	○	○	○	○
Pedagogisesta dokumentoinnista					
Lapsen kehityksen edistymisestä esimerkkien avustuksella (esimerkiksi aiempien ja nykyisten piirrustusten vertailu, aiempien huolien vertaamisesta nykyhetkeen)	○	○	○	○	○
Mielipidettäni ryhmän tavasta dokumentoida ja arvioida lapsen kehitystä on haluttu kuulla	○	○	○	○	○
Yhteistyö					
Päiväkodin henkilökunta on aloitteellisesti kysellyt lapseni kuulumisia minulta	○	○	○	○	○

10. Olemme tehneet päiväkodin kanssa yhteistyötä lapsen kasvun ja kehityksen haasteiden tukemisessa

- ◯ Tarvetta tuelle ei ole ollut
- ◯ Tarvittaessa yhteistyö on ollut tiivistä
- ◯ Olisin kaivannut tiiviimpää yhteistyötä
- ◯ Yhteistyötä ei ole tehty
- ◯ En osaa sanoa

11. Yhteyttä päiväkodin ja minun välilläni on pidetty muutenkin kuin kasvotusten (esim. sähköpostilla, puhelimitse tai sähköisissä viestinpalveluissa kuten Daisy, Wilma tai Päikky)

- ◯ Kyllä
- ◯ En osaa sanoa
- ◯ Ei

12. Koen päiväkodin työntekijöiden arvostavan minua ja perhettäni juuri sellaisina kuin olemme

- ◯ Kyllä
- ◯ En osaa sanoa
- ◯ Ei

13. Koetko saavasi niin paljon tietoa kuin haluaisit saada päiväkodin arjesta päivittäisissä tilanteissa?

- ◯ 1 - En koe saavani riittävästi tietoa
- ◯ 2 - En osaa sanoa
- ◯ 3 - Koen saavani riittävästi tietoa

14. Mikä on sinun mielestäsi (sinulle) luontevin tapa saada tietoa lapsen arjesta päiväkodissa.

	Ei ole luontevaa	Jokseenkin luontevaa	Paras mahdollinen
Päivittäiset tuontitilanteet	☐	☐	☐
Päivittäiset hakutilanteet	☐	☐	☐
Soittaminen / tekstarit	☐	☐	☐
Sähköiset viestipalvelut kuten Wilma ja Daisy	☐	☐	☐
Sosiaalisen median alustat kuten suljettu Instagram-tili tai Facebook-ryhmä	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐

15. Voit nyt kertoa vapaasti ajatuksistasi liittyen arkiseen tiedon välittymiseen päiväkodin arjessa. Mikä on sinun mielestäsi tärkeintä tietoa, jonka tulisi välittyä päiväkodin ja sinun välillä?

_____

_____

_____

_____

_____

Liite 2. Ammattilaisten kyselylomake

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Arjen tiedon välittyminen päiväkodista vanhemmille

- Kyselylomake ammattilaisille

Tervetuloa vastaamaan kandidaatintutkielmani kyselylomakkeeseen! Mikäli rajaudut tutkittavan ryhmän ulkopuolelle, kysely ohjaa sinut automaattisesti kyselyn loppuun. Kiitos ajastasi jo tässä vaiheessa!

Tutkittavan suostumus tutkimukseen osallistumiseen

1. Suostumalla tutkimuksen ehtoihin annan luvan käyttää vastauksiani osana opiskelija Neeta Murtomäen Arjen tiedon siirtyminen päiväkodissa kandidaatin tutkielmaa.

Kaikki luovuttamani tiedot ovat luottamuksellisia ja niitä käsitellään siten, että vastaajaa ei voi vastausten perusteella tunnistaa. Luottamuksellisia tietoja käsitelläänainoastaan suojatuilla alustoilla. Tutkijan lisäksi tutkijan ohjaaja saa tarkastella antamiani vastauksia. Luovuttamani aineisto tuhotaan tutkielman valmistuttua. Tarkkoja henkilötietoja ei kyselyssä kysytä.

Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus, milloin tahansa tutkimuksen aikana ja syytä ilmoittamatta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen tai peruuttaa suostumukseni tutkimukseen. Tutkimuksen keskeyttämisestä tai suostumuksen peruuttamisesta ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia.

Alla on linkki tietosuojailmoitukseen.
Tietosuojailmoituksen saa luettavaksi myös tutkijalta, pyydettäessä. Tietosuojailmoitusta voi tiedustella Neeta Murtomäeltä sähköpostitse: nemurtom@student.jyu.fi tai puhelimitse: 0458978001. Tutkimusta ohjaa Noora Heiskanen (noora.j.heiskanen@jyu.fi, +358408053248). *

◯ Suostun ◯ En suostu

Linkki tietosuojailmoitukseen:

https://docs.google.com/document/d/1tdGMHdjl2xDVx4WMg5Dw3tzG1XOA7uq8k88vQIpW5YU/edit?usp=sharing

Osallistumisen rajaavat kysymykset

2. Olen ollut töissä päiväkodissa viimeisen lukuvuoden aikana *

◯ Kyllä ◯ Ei

Taustatekijät

3. Sukupuoli *

- ◯ nainen
- ◯ mies
- ◯ muu

4. Olen (tehtävänimike kyseisessä työssä) *

- ◯ Varhaiskasvatuksen opettaja / lastentarhanopettaja
- ◯ Varhaiskasvatuksen erityisopettaja / erityislastentarhanopettaja
- ◯ Varhaiskasvatuksen sosionomi
- ◯ Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
- ◯ Muu, mikä? _____

5. Minulla on koulutus nykyiseen tehtävääni *

◯ Kyllä ◯ Ei ◯ Opinnot ovat kesken

6. Työkokemus vuosina (varhaiskasvatuksen työkokemus) *

7. Työskentelen kunnassa jossa on *

- ◯ Yksi päiväkoti
- ◯ Useita päiväkoteja
- ◯ Useita kymmeniä päiväkoteja

8. Alan koulutus (pätevyys varhaiskasvatuksessa työskentelyyn) *

- ◯ Yliopistokoulutus
- ◯ AMK-koulutus
- ◯ Toisen asteen koulutus
- ◯ Minulla ei ole alan koulutusta

9. Päivittäisillä arjen tilanteilla tarkoitetaan lapsen tuonti- ja hakutilanteita sekä muilla tavoin arjessa viestimistä (esim. puhelin, sähköposti, Wilma, Daisy, Päikky). Päivittäisillä arjen tilanteilla ei tarkoiteta erillisiä palavereja tai aloitus- ja vasu-keskusteluja.

Kyselyyn vastataksesi sinun tulee valita yksi lapsi ryhmästäsi. Voit valita lapsen valitsemalla esimerkiksi aakkosjärjestyksessä kolmanneksi järjestyvän lapsen. Ajattele edellistä työviikkoasi. Välititkö valitsemasi lapsen vanhemmille tietoa ja/tai keskustelitko vanhempien kanssa seuraavista asioista *päivittäisisssä arjen tilanteissa* *

[Vastausasteikko 1 – 2 – 3 – 4]

1 päivittäin – 2 viikoittain – 3 harvemmin – 4 en koskaan - en osaa sanoa

	1 päivittäin	2 viikoittain	3 harvemmin	4 en koskaan	En osaa sanoa
Päiväunista *	○	○	○	○	○
Ruokailusta *	○	○	○	○	○
Leikistä *	○	○	○	○	○
Vanhempien osallisuudesta ja tiedonkulusta					
Positiivista ja kannustavaa palautetta lapsen kehityksestä ja oppimisesta *	○	○	○	○	○
Huolesta lapsen kehityksen, oppimisen tai hyvinvoinnin suhteen *	○	○	○	○	○
Lapsen mielipiteistä, kiinnostuksen kohteista ja päivän aikana kertomista asioista *	○	○	○	○	○
Ryhmän pedagogisesta toiminnasta					
Ryhmän päivän aikana tekemistä toiminnoista (kuten askartelut, tehtävät, piirit, retket..) *	○	○	○	○	○
Olen kertonut vanhemmille toiminnan tavoitteista *	○	○	○	○	○
Olen pyytänyt tai vastaanottanut vanhemmilta palautetta ryhmän pedagogisesta toiminnasta *	○	○	○	○	○
Pedagogisesta dokumentoinnista					
Lapsen kehityksen edistymisestä esimerkkien avustuksella (esimerkiksi aiempien ja nykyisten piirrustusten vertailu, aiempien huolien vertaamisesta nykyhetkeen) *	○	○	○	○	○
Olen pyytänyt tai vastaanottanut vanhemmilta palautetta ryhmän tavasta dokumentoida ja arvioida lapsen kehitystä *	○	○	○	○	○
Yhteistyö					
Olen aloitteellisesti kysellyt vanhemmilta lapsen kuulumisia *	○	○	○	○	○

10. Olemme tehneet huoltajien kanssa yhteistyötä lapsen kasvun ja kehityksen haasteiden tukemisessa *

- ◯ Yhteistyö on ollut tiivistä
- ◯ Yhteistyö on ollut tiivistä erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhempien kanssa
- ◯ Yhteistyö on luontevaa joidenkin vanhempien kanssa
- ◯ Yhteistyö on jäänyt vähäiseksi
- ◯ En osaa sanoa

11. Olen pitänyt yhteyttä vanhempaan muutenkin kuin kasvotusten (esim. sähköpostilla, puhelimitse tai sähköisissä viestinpalveluissa kuten Daisy, Wilma tai Päikky) *

- ◯ Kyllä
- ◯ En osaa sanoa
- ◯ Ei

12. Viestin vanhemmille arvostavani heitä ja heidän perhettään juuri sellaisina kuin he ovat*

- ◯ Kyllä
- ◯ En osaa sanoa
- ◯ Ei

13. Koetko välittäväsi vanhemmille riittävästi tietoa päiväkodin ariesta päivittäisissä tilanteissa?*

- ◯ 1 - En koe välittäväni riittävästi tietoa
- ◯ 2 - En osaa sanoa
- ◯ 3 - Koen välittäväni riittävästi tietoa

14. Millaisia keinoja välittää tietoa lapsen ariesta päiväkodissa kävtät?

	En kävtä	Kävtän jonkin verran	Kävtän paljon
Päivittäiset tuontitilanteet *	☐	☐	☐
Päivittäiset hakutilanteet *	☐	☐	☐
Soittaminen / tekstarit *	☐	☐	☐
Sähköiset viestipalvelut kuten Wilma ja Daisy. *	☐	☐	☐
Sosiaalisen median alustat kuten suljettu Instagram-tili tai Facebook-ryhmä *	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐

15. Voit nyt kertoa vapaasti ajatuksistasi arkiseen tiedon välittymiseen päiväkodin arjessa. Mikä on sinun mielestäsi tärkeintä tietoa, jonka tulisi välittyä vanhempien ja päiväkodin välillä?

_____

_____

_____

_____

_____

Liite 3: Tietosuojailmoitus

TIETOSUOJAILMOITUS TUTKIMUKSESTA TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVALLE

18.01.2019

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista, eikä tutkittavan ole pakko toimittaa mitään tietoja, tutkimukseen osallistumisen voi keskeyttää.

1. Tutkimuksen nimi, luonne ja kesto

Kandidaatin seminaaritutkielma Arjen tiedon välittyminen päiväkodista vanhemmille toteutetaan määrällisenä tutkimuksena lähtökohtaisesti kevään 2019 aikana. Tutkimusaineisto kerätään internet-kyselynä helmi-maaliskuussa 2019 ja tutkielma valmistuu touko-kesäkuussa 2019.

2. Mihin henkilötietojen käsittely perustuu

EU:n yleinen tietosuoja-asetus, artikla 6, kohta 1

Tutkittavan suostumus tutkimukseen selvitetään tutkimuslomakkeen alussa. Tutkittavan nimenomaista suostumusta erillisellä lomakkeella ei tarvita, sillä vastaajien tarkkoja tunnistetietoja ei kysytä. Taustatietotekijät suojataan asianmukaisin toiminpitein käsittelemällä tietoja tietoturvallisilla laitteilla ja tietoturvallisin toimintatavoin.

3. Tutkimuksesta vastaavat tahot

Tutkimuksen tekijä: Neeta Murtomäki
nemurtom@student.jyu.fi
Voionmaankatu 8 as 32, 40700 Jyväskylä
045 8978001

Tutkimusta ohjaa: Noora Heiskanen (noora.j.heiskanen@jyu.fi, +358408053248)

4. Tutkimuksen tausta ja tarkoitus

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, kohtaako vanhempien ja työntekijöiden käsitykset välitetyn tiedon riittävyydestä. Lisäksi on tarkoitus selvittää sitä, onko päiväkodin työntekijöillä realistinen kuva omasta onnistumisestaan päivittäisen tiedon siirtämisen suhteen ja näin ollen aidon kasvatuskumppanuuden luomisen suhteen. Lisäksi tarkoituksena on herätellä päiväkodin työntekijöitä pohtimaan omaa toimintaansa, päiväkodin toimintakulttuuria tiedon välittämisen suhteen, (sekä toiminnan merkittävyyttä koko varhaiskasvatuskentän kannalta). Tämän lisäksi tavoitteena on herätellä myös vanhempia ja huoltajia pohtimaan todellisia tarpeitaan ja toiveitaan suhteessa päiväkodista välitettyyn tietoon.
Tutkimukseen osallistuvat henkilöt ovat varhaiskasvatusikäisten lasten vanhempia, huoltajia tai muita päiväkodin ja lapsen kanssa tiiviisti yhteistyötä tekeviä läheisiä. Osallistuminen tutkimukseen ei ole mahdollista, jos päiväkodin kanssa tehtävästä yhteistyöstä on kulunut useampia vuosia, tai kokemukset liittyvät muuhun kuin

päiväkodin tai ryhmäpäiväkodin palvelujen piiriin. Tutkimukseen osallistuu noin 200-300 tutkittavaa.
Tutkimuksessa kysytään taustatekijöitä, kuten vastaajan ikä, sukupuoli, koulutustausta sekä se, asutaanko maaseudulla vai kaupungissa. Vanhemmilta / huoltajilta kysytään tämän lisäksi asema suhteessa lapseen, lapsen ikä ja lasten lukumäärä. Ammattilaisilta kysytään perustaustamuuttujien lisäksi ammattiryhmä, koulutustausta, sekä työkokemus vuosina.
Tiedot tallentuvat internetlomakkeelle excel-taulukkomuotoon, josta siirrän ne SPSS-ohjelmaan. Tiedot ovat tietoturvallisesti kirjautumisten takana.

5. Tutkimuksen toteuttaminen käytännössä

Tutkimus toteutetaan kyselytutkimuksena ja vastauksia vertaillaan SPSS-ohjelman avulla. Tutkimus selvittää sitä, vastaako huoltajien ja ammattilaisen näkemykset tiedon siirtymisen riittävyydestä toisiaan. Tutkimukseen osallistuminen kestää noin 20 minuuttia.

6. Tutkimuksen mahdolliset hyödyt ja haitat tutkittaville

Tutkimus tuottaa tietoa päiväkotien päivittäisissä tilanteissa toteutuvista toimintatavoista, sekä vanhempien osallisuudesta. Tutkimukseen osallistuminen ei aiheuta haittaa tutkittavalle.

7. Aineiston suojaaminen ja hävittäminen

Tutkimuksessa kerättyjä tietoja ja tutkimustuloksia käsitellään luottamuksellisesti tietosuojalainsäädännön edellyttämällä tavalla. Tietojasi ei voida tunnistaa tutkimukseen liittyvistä tutkimustuloksista, selvityksistä tai julkaisuista.
Kyselylomakkeiden vastaukset suojataan tutkimuksen aikana niin, että niitä tarkastelemaan pääse ainoastaan tutkija sekä tutkijan ohjaaja. Kyselylomakkeen tulokset säilytetään tutkijan tietoturvallisella tietokoneella salasanojen takana, sekä tietoturvallisella yliopiston U-asemalla. Tutkittavan henkilötietoja ei koskaan yhdistetä kyselylomakkeen vastauksiin. Tutkimuksen aineisto, eli kyselylomakkeiden vastaukset tuhotaan opinnäytetyön valmistuttua.
Tutkimusaineistoa säilytetään Jyväskylän yliopiston tutkimusaineiston käsittelyä koskevien tietoturvakäytänteiden mukaisesti.

8. Tutkimustulokset

Tutkimuksesta valmistuu opinnäytetyö.

9. Tutkittavan oikeudet ja niistä poikkeaminen

Tutkittavalla on oikeus peruuttaa antamansa suostumus, kun henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Jos tutkittava peruuttaa suostumuksensa, hänen tietojaan ei käytetä enää tutkimuksessa.
Tutkittavalla on oikeus tehdä valitus Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli tutkittava katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä. (lue lisää: http://www.tietosuoja.fi).
Tutkimuksessa ei poiketa muista tietosuojalainsäädännön mukaisista tutkittavan oikeuksista.

10. Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen

Jos sinulla on kysyttävää rekisteröidyn oikeuksista voit olla yhteydessä tutkimuksen tekijään.

Liite 4: Saatekirje
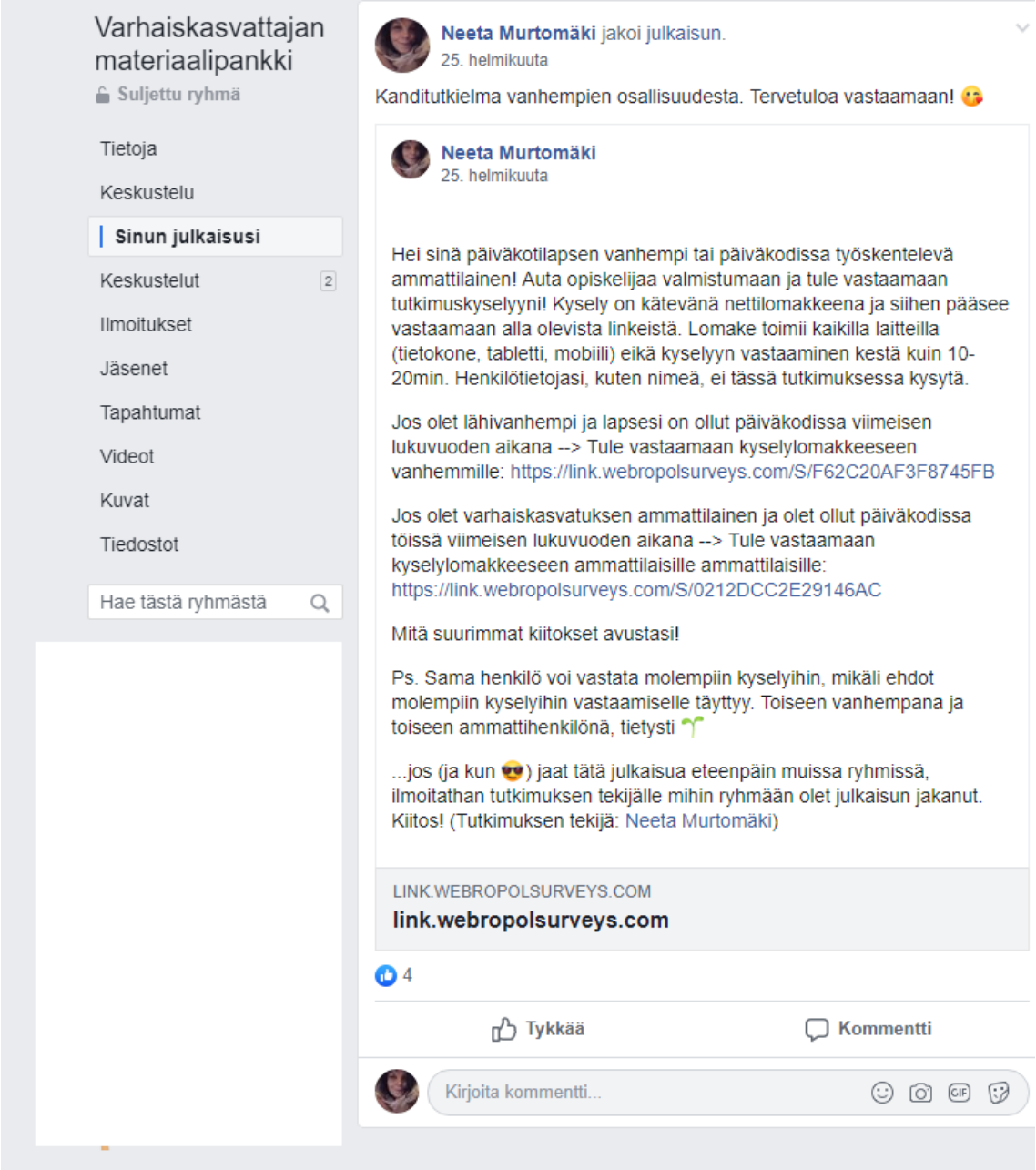
Kuvakaappaus ryhmään Varhaiskasvattajan materiaalipankki jaetusta saatekirjeestä.